

Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék

A trust és a bizalmi vagyonkezelés összehasonlítása különböző jogrendszerekben

Konzulens:
Dr. Görög Márta
egyetemi docens

Pápai Márta
JNASZ08 /11

Kézirat lezárva: 2014. december 01.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	4
1. fejezet: Az angolszász trust avagy „az angolszász ember őrzőangyala”.....	5
1.1. A trust fogalmának meghatározhatatlansága.....	5
1.2. A kettős tulajdonjog kérdése.....	5
1.3. A trust-ban résztvevő felek.....	6
1.3.1. A vagyonrendelő (settlor/trustor).....	6
1.3.2. A vagyonkezelő (trustee).....	6
1.3.3. A kedvezményezett (beneficiary).....	8
1.4. Trust Instrument.....	8
1.5. A trust időtartama.....	8
1.6. A cy pres szabálya.....	9
1.7. A trust módosítása.....	9
1.8. A trust megszűnése és annak különleges esete: A Saunders v. Vautier szabálya.....	10
1.9. A trust fajtái.....	10
2. fejezet: „A francia fiducie, avagy Csipkerózsika kaotikus felébredése”.....	14
2.1. A fiducie és Csipkerózsika története közötti kapcsolat.....	14
2.2. A fiducie bevezetése.....	14
2.3. A fiducie fogalma.....	15
2.4. A fiducie létrejötte.....	16
2.5. A fiducie-ben résztvevő felek.....	16
2.5.1. A vagyonrendelő (constituant).....	16
2.5.2. A vagyonkezelő (fiduciaire).....	16
2.5.3. A kedvezményezett (bénéficiaire).....	17
2.6. A fiducie időtartama.....	17
2.7. A fiducie érvényességi kellei.....	18
2.8. A fiducie „fajtái”.....	18
2.8.1. A fiducie-gestion (kezelés).....	18
2.8.2. A fiducie-sûreté (biztosíték).....	19
2.8.3. A fiducie-libéralité.....	19
2.9. A fiducie megszűnése.....	19

3. fejezet: Egy olasz jogi különlegesség, a trust interno	21
3.1. A trust bevezetése Olaszországban.....	21
3.2. A trust bevezetésével kapcsolatos dilemmák, viták	22
3.3. A Hágai Egyezmény vizsgálata	22
3.4. Egyéb trust-szerű intézmények.....	25
4. fejezet: A magyar bizalmi vagyonkezelés.....	26
4.1. A bizalmi vagyonkezelés előzményei	26
4.2. A bizalmi vagyonkezelés főbb jellemzői az új Ptk. alapján	27
4.2.1. A bizalmi vagyonkezelés fogalma	27
4.2.2. Alakszerűségi érvényességi kellék: az írásba foglalás.....	27
4.2.3. A bizalmi vagyonkezelésben résztvevő felek	27
4.2.4. A kezelt vagyon	30
4.2.5. A vagyonkezelő díjazása.....	30
4.2.6. Bizalmi vagyonkezelési szerződés létrehozása egyoldalú jogüggyellett	30
4.2.7. A bizalmi vagyonkezelési szerződés megszűnése	31
4.2.8. A megbízás szabályainak alkalmazása	32
4.3. A bizalmi vagyonkezelést szabályozó más jogszabályok	32
4.3.1. A 2014. évi XV. törvény a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól	32
4.3.2. 87/2014. (III.20.) Korm. rendelet a bizalmi vagyonkezelő vállalkozások pénzügyi biztosítékainak egyes szabályairól	33
4.4. A bizalmi vagyonkezelés alkalmazása a gyakorlatban.....	34
4.5. Adózási kérdések.....	35
4.6. Visszaélés a bizalmi vagyonkezeléssel.....	36
4.7. Az angol trust és a magyar bizalmi vagyonkezelés összehasonlítása.....	37
4.8. A francia fiducie és a magyar bizalmi vagyonkezelés összehasonlítása	38
Összegzés	39
Felhasznált irodalom	42
Felhasznált eseti döntések	44
Jogszabályjegyzék	44

Bevezetés

2014. március 15-én az új Polgári Törvénykönyv (2013. évi V. törvény, Továbbiakban: Ptk.) hatálybalépésével bevezetésre került Magyarországon a bizalmi vagyonkezelési szerződés. Bár ennek a szerződéstípusnak vannak történeti előzményei Magyarországon, mégis azt lehet mondani, hogy teljesen új jogintézmény hazánkban. (Többek között ezzel is magyarázható, hogy kevés az elérhető magyar szakirodalom, s ennek megfelelően pályamunkám számos esetben elektronikus alapú forrásra támaszkodik.) A bizalmi vagyonkezelés az Európai Unió számos országában bevezetésre került, országonként speciális jellemző jegyekkel.

Dolgozatomban terjedelmi okok miatt az angol, a francia és az olasz típust veszem górcső alá, valamint természetesen a magyar bizalmi vagyonkezelés főbb jellemzőit mutatom be.

A trustot érintő vizsgálódásaim alapja az angol trust jogintézménye, figyelemmel annak más országok szabályozását tekintve fundamentum jellegére. Vizsgálódásom kiterjed a francia fiducie- re, s többek között arra, hogy milyen hosszú utat kellett megtennie ahhoz, hogy végül bevezetésre kerüljön a Code Civil-be. Olaszország speciális e tekintetben: Olaszországban mind a mai napig nem került bevezetésre a trust, mégis alkalmazzák a Hágai Egyezménynek köszönhetően.

A külföldi példák áttekintése után a magyar bizalmi vagyonkezelést vizsgálom, s feltárom, mennyire hasonlít, illetve mennyiben tér el az előzőekben említett külföldi mintáktól. A magyar bizalmi vagyonkezeléssel kapcsolatban számos kérdés, probléma merült fel, ezen kérdések többségére a válasz azonban a jövőben, s alapvetően a jövő jogalkalmazási gyakorlatában rejlik. Szükség volt-e egyáltalán a bizalmi vagyonkezelés bevezetésére? Ha igen, akkor jól alakították-e ki a háttérszabályait? Vajon tényleg azt a célt szolgálja, amire valójában létre akarták hozni, vagy könnyen visszaélésre, fedezetelvonásra lehet alkalmas? Gyakorlati tapasztalat hiányában egyelőre csak elméleteket lehet felállítani, azonban egyértelmű következtetéseket még nem lehet levonni.

Ezen pályamunka alapvető célkitűzés Jelentős és ekként meghatározó jellegű az egyes, általam vizsgált országok trust-ot érintő jogelméleti, jogalkalmazási gyakorlati tapasztalatainak feltárása, összehasonlítása, mely célkitűzés hatékonyan szolgálhatja a bizalmi vagyonkezelés magyar judikatúrájának alakulását is.

1. fejezet: Az angolszász trust avagy „az angolszász ember őrzőangyala”¹

Nem véletlenül nevezik a trustot az angolszász ember őrzőangyalának: a trust végig kísérte az angolok egész történelmét, a trust előzménye, az use, számos esetben megvédte az angolokat háborúk idején (Rózsák Háborúja, keresztes háborúk), de nemcsak a háborúban, hanem békeidőben a feudális terhektől is (persze csak bizonyos mértékben) a földesúrral szemben.² Az egész jogi kultúrájukba beleivódott ez a jogintézmény.³

Továbbiakban a trust legfontosabb jellemzői jegyeit kívánom feltárni.

1.1. A trust fogalmának meghatározhatatlansága

A trust fogalmát nagyon sokan megpróbálták már definiálni, de szinte mindegyik fogalomból hiányzik valami. Egyes szerzők (pl.: Sándor István) meg sem kísérelnek pontos definíciót adni, csak a jogintézmény körülírására tesznek kísérletet. Számos forrás áttanulmányozása után a következő tartalmak jelenítik meg leginkább a trust lényegét:

A trust egy kettős tulajdonjogi jogviszony, amelyben a tulajdonjog mind a vagyonkezelőt (trustee), mind a kedvezményezettet (beneficiary) megilleti. A vagyonrendelő (settlor) a trust deed-ben (trust instrument-ben) pontos utasításokat ad a vagyonkezelőnek arra, hogy miként kezelje a vagyont a kedvezményezett javára. A kezeltnek a vagyont a saját vagyonától elkülönítetten kell kezelnie. A trust a bizalmon alapul.

1.2. A kettős tulajdonjog kérdése

Az angol trust egyik legjellemzőbb tulajdonsága a kettős tulajdonjog. Ez a következőket jelenti :

Két jogcímet különböztetünk meg: a legal title-t (hivatalos jogcím, ez a vagyonkezelőt (trustee) illeti meg) és az equitable title-t (hasznokhoz való jog, mely a kedvezményezettet (beneficiary) illeti meg). Gyakorlatilag és történelmileg az equitable title az a jogcím, amelyet az equity bíróság előtt lehetett régen érvényesíteni. A legal title azt jelenti, hogy a vagyonkezelőnek joga van eladni, megterhelni vagy máshogy kezelni a vagyont (property), de nagyon fontos: nem a saját javára, hanem mások javára.⁴

¹ SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés és a trust* HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó Kft., Budapest, 2014. 124. o. (Ez eredetileg egy Hayton idézetből származik: „The trust is the guardian angel of the Anglo-Saxon, accompanying him everywhere, impassively, from the cradle to the grave.” Hayton pedig Lepaulle-tól vette át.)

² Csizmazia Norbert – Sándor István: A bizalmi (fiduciárius) vagyonkezelés modelljei és a Ptk. reformja In: Polgári Jogi Kodifikáció, IV. évfolyam 4. szám 13. o.

³ A mai napig jelen van az angol jogrendszerben, annak ellenére, hogy a körülmények megváltoztak. Persze az idők folyamán újabb és újabb fajtái alakultak ki, az alapjai nem változtak meg. Ha filmeket nézünk, ott is figyelemmel kísérhetjük a trustot, egy példát említek most csak erre: ha figyelmesen nézzük Agatha Christie Poirot történeteit, nagyon sokszor van szó halál esetére létrehozott trust-ról.

⁴ REUTLINGER Mark (Professor of Law, Seattle University School of Law): *Wills, Trusts, and Estates Essential Terms and Concepts Second Edition* Aspen Law&Business, formerly published by Little, Brown and Company, 1998. 151. o.

1.3. A trust-ban résztvevő felek

1.3.1. A vagyonrendelő (settlor/trustor)

Az a személy, aki létrehozza a trust-ot. A settlor-t trustor-nak is szokták hívni. Ezeket a kifejezéseket mind az élők közötti (inter vivos) trustokra, mind a végrendeleti, halál esetére szóló (testamentary) trustokra is lehet alkalmazni, de vannak olyan hatóságok, amelyek különbséget tesznek a kettő között: a settlor kifejezést az élők között létrejött trust-ra, ezzel szemben a trustor kifejezést a végrendeleti trust-ra alkalmazzák. A vagyonrendelő lehet vagyonkezelő is egyben. A vagyonrendelő kedvezményezett is lehet, de ha az egyedüli vagyonkezelő az egyedüli kedvezményezett, akkor a trust nem lesz érvényesíthető.⁵

„Minden cselekvőképes személy jogosult trustot rendelni.”⁶ „Ha a kezelt vagyonba ingatlan tartozik vagy a trustot végrendeletben rendelik, úgy csak írásban érvényes a trust alapítása.”⁷

1.3.2. A vagyonkezelő (trustee)

„A trust az Igazságsügyi Palota árnyékában él, ami egyidejűleg hordozza magában a tanácsadó és az ellenőrző szerepet.”⁸ /Pierre Lepaulle/

Az idézet arra utal, hogy a common law-ban a XIX. századi reformtörvényekig a vagyonkezelők számára az egyetlen mód, hogy tanácsot és iránymutatást szerezzenek, az az eljárás volt, hogy egy időre a bíróságnak adták a trust vagyont és a bíróság lett így a vagyonkezelő.⁹ Ezt a technikát azért alkalmazták, hogy mentesüljenek a személyes felelősség alól, de ez egy elég kényelmetlen (nehézkes) eljárást jelentett.¹⁰

A vagyonkezelő az a személy, aki a trust jogviszony keretén belül fenntartja, és kezeli a trust vagyont más személy – a kedvezményezett - javára.¹¹

A vagyonkezelő legal title-lel (hivatalos jogcímmel) rendelkezik, míg a kedvezményezett equitable title-lel bír. A vagyonkezelő lehet természetes személy vagy jogi személy úgy, mint egy bank vagy egy trust company (bizalmi vagyonkezelő vállalkozás) és lehet egy vagyonkezelő vagy lehet több társvagyonkezelő. A vagyonkezelő lehet kedvezményezett is, de ha az egyedüli vagyonkezelő az egyedüli kedvezményezett is egyben, senki sem tudja érvényesíteni a trust-ot a vagyonkezelővel szemben, így az érvénytelen lesz.¹²

⁵ REUTLINGER, 1998. 155. o.

⁶ SÁNDOR, 2014. 128. o.

⁷ Uo. 128. o.

⁸ SMITH Lionel: *Re-imaging trust, Trusts in Civil law*, Cambridge University Press, New York, 2012 In: Lionel SMITH: *The re-imagined trust* (7. fejezet) 271-272. o. Az eredeti idézet: „Le trust vit á l’ombre du Palais de Justice qui lui apporte á la fois le conseil et le contrôle.”

⁹ Uo. 272. o.

¹⁰ Uo. 272. o.

¹¹ REUTLINGER, 1998. 155. o.

¹² Uo. 155. o.

Bár szükséges, hogy a trust-nak legyen vagyonkezelője, de azt mondják, hogy „a trust nem ér véget vagyonkezelő hiányában”, mivel ha nincs vagyonkezelő kinevezve vagy a kinevezett vagyonkezelő elutasítja azt, hogy vagyonkezelő legyen, meghal, lemond vagy elmozdítják, a bíróság egyszerűen új vagyonkezelőt fog kinevezni (kivéve, ha a vagyonkezelő feladatai személyes jellegűek és emiatt azt csak az adott vagyonkezelő tudta volna megfelelően ellátni).¹³

Lehetőség van kijelölni a vagyonkezelő utódját is (successor trustee) arra az esetre, amikor az eredeti vagyonkezelő már nem képes tovább ellátni a feladatait (például cselekvőképtelenné válik vagy meghal). Általában több ilyen is ki szoktak nevezni arra az esetre, ha egy vagy több vagyonkezelő sem képes ellátni a rábízott feladatokat.¹⁴

Az interneten számos vagyonkezelőknek szóló útmutató érhető el, amelyek elmagyarázzák a leendő vagyonkezelőknek a trust lényegét és azt, hogy mekkora felelősséggel is jár ez a tisztség.¹⁵

A vagyonkezelő legfontosabb feladatai, kötelezettségei:

- A trust alap befektetése
- Amennyiben különböző hasznokat kell adnia a kedvezményezetteknek, akkor pártatlanul kell eljárnia.
- Ha nem ért valamihez a vagyonkezelő, akkor természetesen igénybe veheti más szakemberek segítségét.
- Biztosítania kell a trust vagyont.
- Feljegyzéseket kell készítenie, nyilván kell tartania a döntéseit és a vagyonkezelőként végrehajtott eljárásait annak érdekében, hogy később majd bizonyítani tudja, hogy megfelelően kezelte a trust alapot.
- Nem használhatja fel a trust vagyont a saját javára.¹⁶

A vagyonkezelő kezdetben nem tarthatott igényt semmiféle díjazásra, azonban később ez változott, ma már díjazás fejében is lehet vállalni a vagyonkezelői tisztséget.¹⁷

¹³ REUTLINGER, 1998. 155. o.

¹⁴ <https://www.estateplanning.com/Duties-and-Responsibilities-of-a-Trustee/>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.

¹⁵ Erre példa: <https://www.estateplanning.com/Duties-and-Responsibilities-of-a-Trustee/>
Letöltés dátuma: 2014. augusztus 10.
<http://www.brightadviser.co.uk/downloads/PC1579A.Our-guide-to-being-a-trustee.pdf>
Letöltés dátuma: 2014. 08.10.

¹⁶ <http://www.brightadviser.co.uk/downloads/PC1579A.Our-guide-to-being-a-trustee.pdf>
Letöltés időpontja: 2014. 08.10.

¹⁷ SÁNDOR, 2014. 141. o.

1.3.3. A kedvezményezett (beneficiary)

A kedvezményezett az a személy, aki jogosult a trust vagyonból származó haszonra, és akivel szemben fennállnak a vagyonkezelő kötelezettségei. A trust-nak egy vagy több kedvezményezettje is lehet.¹⁸ Egy másik kifejezés is létezik a kedvezményezettre, az úgynevezett cestui que trust.¹⁹

A trust-nak meghatározott, meghatározható kedvezményezettekkel kell rendelkeznie, amelyből egyértelműen kiderül, hogy ki tartozik (kik tartoznak) a kedvezményezettek körébe és kik nem, és ennél fogva az, hogy kinek (kiknek) áll jogában érvényesíteni (kikényszeríteni) a trust-ot. Ha nincs a kedvezményezettekről szóló leírás, vagy van, de túlságosan tág, meghatározhatatlan (például a barátaim), és nem lehet úgy értelmezni, hogy pontosabb képet kapjunk a személyek egy bizonyos csoportjáról (mint például az a három barátom, akikre az előzőekben utaltam), akkor a trust érvénytelen lesz.²⁰

A kedvezményezettek háromféleképpen részesülhetnek a haszonból:

- Csak a trust jövedelméből részesülnek: például egy trust-ban lévő ház bérleti díjából.
- Csak a tőkéből részesülnek: például trust-ban lévő részvényeket kapnak, amikor elérnek egy bizonyos életkort.
- Mind a trust jövedelméből, mind a trust tőkéjéből részesülnek.²¹

1.4. Trust Instrument

A trust instrument az a dokumentum, amely magában foglalja a trust-tal kapcsolatos rendelkezéseket. Ennek nem érvényességi kelléke az írásbafoglalás, kivéve, ha végrendeleti trust-ról van szó, vagy ha ingatlanra vonatkozik. A trust instrument egyik formája a deed of trust, amely általánosságban a kölcsönadónak nyújt biztosítékot az ingatlannal kapcsolatban (hasonlóan a jelzáloghoz), de minden olyan írásbeli dokumentumot is kell érteni alatta, ami a trust átruházásával kapcsolatos.²²

1.5. A trust időtartama

A trustot nem lehet korlátlan időre létrehozni. A trust időtartamát a Rule against Perpetuities (örökkévalóság elleni szabály) korlátozza. Ez egy nagyon bonyolult és összetett szabály, úgyhogy csak nagyvonalakban érintem ebben a dolgozatban.

Ezt a szabályt a common law bíróságok fejlesztették ki a XVII. század folyamán annak érdekében, hogy korlátozzák a jogalany hatalmát azzal kapcsolatban, hogy az

¹⁸ REUTLINGER, 1998. 157. o.

¹⁹ Uo. 157. o.

²⁰ Uo. 157. o.

²¹ <https://www.gov.uk/trusts-taxes/overview> Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.

²² REUTLINGER, 1998. 158-159. o.

örökkévalóságig rendelkezni tudjon vagyonának tulajdonjogáról és birtoklásáról a halála után és azért, hogy biztosítsa a vagyon átruházhatóságát.²³

A rule against perpetuities alapján a trust meghatározott időtartamig tarthat: vagy egy, a trust létrejöttkor élő személy élete végéig és további 21 évig, vagy a vagyonrendelő által meghatározott időtartamig, amely azonban legfeljebb 80 év lehet.²⁴

Álláspontom szerint ez a szabály túl bonyolult, egyszerűbb lenne egy konkrét időtartamot meghatározni, úgy, mint a francia fiducie vagy a magyar bizalmi vagyonkezelés esetében, ugyanakkor kétségtelen, hogy ez a szabály egy angol jellegzetességnek számít.

1.6. A cy pres szabálya

A cy pres terminus technicus az „amilyen közel csak lehet” francia kifejezésből származó kifejezés rövidítése. Ezt a szabályt trustok és végrendeletek esetében alkalmazzák. Ha olyan körülmények fordulnak elő, amelyeknek a következtében a trust instrument-be foglaltak szó szerinti végrehajtása lehetetlen vagy törvénybe ütköző lenne, ezért nem pontosan az kerül kivitelezésre, ami a trust instrument-ben található, hanem egy olyan megoldást keresnek, ami a lehető legközelebb állt volna a vagyonrendelő (végrendelkező) akaratához.²⁵

A cy pres doktrínát csak a bíróság alkalmazhatja, a trust vagyonkezelői soha. A vagyonkezelők azonban kérhetik a bíróságot, hogy alkalmazza a cy pres-t, amikor úgy vélik, hogy szükség van rá.²⁶

1.7. A trust módosítása

A trust módosítása azután, hogy létrehozták lehetséges, de nem könnyű. A kedvezményezettek általában adózással összefüggő okok miatt szeretnék a trust feltételeit módosítani vagy azért, mert a trust létrehozása után a körülményekben olyan változás áll be, amelyet a vagyonrendelő nem láthatott előre.²⁷

A trustot egyrészt az összes kedvezményezett egyetértésével, másrészt bírósági határozattal lehet módosítani.²⁸ A trustot úgyis lehet módosítani, hogy a kedvezményezettek leváltják a vagyonkezelőket.²⁹

A vagyonkezelők általi módosítás esetével foglalkozik a *Shergill and Others (Appellants) v Khaira and others (Respondents) (2014) UKSC 33. ítélet is*. Ez egy nagyon bonyolult, vallási

²³ <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Rule+against+Perpetuities> Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.

²⁴ Csizmazia Norbert – Sándor István: A bizalmi (fiduciárius) vagyonkezelés modelljei és a Ptk. reformja In: Polgári Jogi Kodifikáció, IV. évfolyam 4. szám, 16. o.

²⁵ <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/cy+pres> Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.

²⁶ Uo.

²⁷ http://www.findlaw.co.uk/law/estate_planning/trusts/500130.html Letöltés időpontja: 2014. 08.10.

²⁸ Uo.

²⁹ Uo.

kérdésekkel is kapcsolatos jogeset, melynek jelen pályamű szempontjából releváns megállapítása arról szól, hogy a vagyonkezelőknek milyen mértékben van joguk módosítani, szűkíteni a trust feltételeit. Egy másik fontos kérdés, amelyre választ keres, az a „successor” (jogutód) terminus jelentésének határai: a jogutód csak közvetlen jogutódot jelent vagy pedig azt kiterjesztően kell értelmezni. Itt a vagyonrendelő esetében merült fel ez a kérdés.³⁰

1.8. A trust megszűnése és annak különleges esete: A Saunders v. Vautier szabálya

A trust sokféleképpen megszűnhet, akár természetes úton, akár a trust feltételei által:

- a vagyonrendelő trust instrumentbe foglalt utasítására,
- a trust összes célja beteljesült,
- a trust céljai illegálisak vagy lehetetlen teljesíteni őket.

A vagyonrendelő fenntarthatja magának a visszavonás jogát is, akár úgy, hogy tetszés szerint visszavonhatja a trustot, akár úgy, hogy csak meghatározott feltételek bekövetkezése esetére tartja fenn magának ezt a jogot.³¹

A trust egyik különleges megszűnési módjára vonatkozik a Saunders v. Vautier szabálya. A trust megszűnik, ha a trust összes kedvezményezettje cselekvőképessé válik, eléri a nagykorúságot és az összes kedvezményezett egyetért a megszüntetésében.³²

1.9. A trust fajtái

A trustokat többféleképpen lehet csoportosítani. A következőekben csak egy-két csoportosítási szempontot, illetve egy-két fajtáját mutatom be, a teljesség igénye nélkül.

Vannak **végrendeleti (testamentary) trustok** (ezt végrendelettel hozzák létre, halál esetére) és **élők között létrejött trustok (inter vivos)**, amelyeket a vagyonrendelő trust deed-be foglal.³³

Különbséget tehetünk az express trust és az implied trust között is. Az **express trust** akkor keletkezik, amikor a vagyonrendelő kifejezett utasításával hozza létre a trustot, vagy maga a szándék a kifejezett, amellyel létre akarja hozni a trustot. Az express trustot gyakran végrendeletbe foglalják és a vagyonrendelő halálával lép hatályba.³⁴ Az implied trustot a jog hozza létre, a körülmények alapján vélelmezik a létrejöttét, nem a vagyonrendelő kifejezett szándéka révén jön létre.³⁵ Az **implied trustok**on belül megkülönböztethetjük a resulting trustot és a constructive trustot. Néhány esetben a Lordok Háza a „resulting” és a

³⁰ Shergill and Others (Appellants) v Khaira and others (Respondents) (2014) UKSC 33.

³¹ REUTLINGER, 1998. 169. o.

³² <http://www.duhaime.org/LegalDictionary/S/SaundersvVautierRulein.aspx>, Letöltés időpontja: 2014. 08. 12.

³³ REUTLINGER, 1998. 147. o.

³⁴ <http://www.estatesortrusts.co.uk/differences-between-implied-and-express-trusts.html>

Letöltés időpontja: 2014. 08.10.

³⁵ REUTLINGER, 1998. 159. o.

„constructive” jelzőket mint egymással felcserélhetőket használja, azt sugallván, hogy nem szükséges megkülönböztetni őket. Azonban teljesen más a kettő, más elveken alapulnak, szigorúan el kell különíteni a kettőt egymástól.³⁶ Ezzel kapcsolatban találtam egy érdekes jogesetet is. *Williams(Respondent) v Central Bank of Nigeria (Appellant) (2014) UKSC 10 On appeal from the Court of Appeal 2013 QB 499* eset arról szólt, hogy Mr Williams (guarantor) kezességet/szavatosságot vállalt, mint utóbb kiderült egy színlelt ügylettel kapcsolatban, amelynek tárgya Nigériába való ételimportálás volt. Kifizetett egy bizonyos összeget egy angol solicitor-nak, Mr. Gale-nek, azzal a kikötéssel, hogy az trust vagyonként funkcionáljon, amelyet csak akkor lehet feloldani, amikor bizonyos pénzalapok elérhetőek lesznek számára Nigériában. Mr. Williams azt állítja, hogy Mr. Gale csalárd módon megszegte a trust-ból fakadó kötelezettségét (fraudulent breach of trust) és tudván, hogy ehhez a pénzhez nem férhet hozzá Nigériában, a pénz egy részét átutalta egy bankszámlára (amelyet a Nigériai Központi Bank és a Londonban található Midland Bank vezetett), a maradék összeget pedig zsebre tette. Mr. Williams a Nigériai Központi Bank, mint constructive trustee ellen indított keresetet, mivel állítása szerint a Bank részt vett Mr. Gale csalásában és tudomása volt arról, hogy a pénz trust kötelezettség megszegéséből származik.

A bíróság végül megállapította, hogy nincs hatásköre az üggyel kapcsolatban. A bíróság kifejtette, hogy a Nigériai Központi Bank nem minősül igazi vagyonkezelőnek. A bíróság az indokolásában többek között azt is megállapította, hogy különbséget kell tenni a constructive trust két kategóriája között: de facto vagyonkezelők és kiegészítő felelősség (ancillary liability) esetei között.³⁷

A **constructive trustot** a bíróság állítja fel azon fél magatartásának következményeként, aki vagyonkezelővé válik. A **resulting trust** nem a vagyonkezelő magatartása következményeként jön létre, hanem a tulajdonos vélelmezett szándéka alapján.³⁸ A resulting trust általában akkor jön létre, amikor az express trust valamilyen oknál fogva érvénytelen lesz.³⁹ A constructive trust arra szolgál, hogy elkerüljék olyan személynek az igazságtalan gazdagodását, aki tulajdont kap egy másik személytől olyan körülmények között, amelyek alapján annak a tulajdonnak a megtartása megengedhetetlen.⁴⁰

A *Prest (Appellant) v Petrodel Resources Limited & Others (Respondents) (2013) UKSC 34* eset nagyon jól bemutatja a resulting trust komplexitását. Michael és Yasmin Prest válása után

³⁶ <http://www.inbrief.co.uk/estate-law/resulting-trusts.htm> Letöltés időpontja: 2014. 08.10.

³⁷ *Williams(Respondent) v Central Bank of Nigeria (Appellant) (2014) UKSC 10 On appeal from the Court of Appeal 2013 QB 499*

³⁸ <http://www.inbrief.co.uk/estate-law/resulting-trusts.htm> Letöltés időpontja: 2014. 08.10.

³⁹ REUTLINGER, 1998. 160. o.

⁴⁰ Uo.160. o.

merült fel egy resulting trust-tal kapcsolatos kérdés. A Petrodel Group-hoz számos vállalat tartozott, amelyek Michael Prest tulajdonában voltak és ő is irányította őket. Az egyik vállalat tulajdonosa volt öt ingatlannak (residential properties) az Egyesült Királyságban, egy másik vállalat pedig kettő továbbiak. A kérdés az, hogy ezt a hét ingatlant a bíróság odaítélheti-e a feleségnek azon az alapon, hogy azok nem a férjhez tartoznak, hanem az ő vállalataihoz. A bíróság végül helyt adott a Yasmin Prest által előterjesztett fellebbezésnek és kijelentette, hogy a hét ingatlan a trust vagyon részét képezte a férj számára azon a jogalapon, hogy a férj vállalatai által fenntartott resulting trust jött létre a férj részére. Csak azon az alapon lehet arra kötelezni a vállalatokat, hogy ruházzák át ezen ingatlanokat a feleségre, hogy azok bár a férjhez tartoznak gazdasági értelemben (beneficially), de a különleges körülmények következtében ezen ingatlanok tulajdonjogával a vállalatok lettek felruházva.⁴¹

A **bare trust** (más néven simple trust) esetén a kedvezményezett azonnali, abszolút jogot szerez a trust vagyonon és annak jövedelmén.⁴²

A **mixed trust** többféle trust fajtának a keveréke.⁴³

A **discretionary trust** esetében a vagyonkezelők belátására van bízva, hogy hogyan használják fel a trust jövedelmét. Arra vonatkozóan is kaphatnak döntési jogosultságot, hogy hogyan osszák szét a trust tőkéjét. A vagyonkezelők fel is halmozhatják a jövedelmet és hozzáadhatják a tőkéhez (**accumulation trust**).⁴⁴

A **vulnerable beneficiaries trust**-ot olyan személyek számára hozzák létre, akik fizikai vagy mentális fogyatékkal rendelkeznek, vagy olyanok számára, akiknek 18 éves koruk előtt meghaltak a szülei.⁴⁵

A **charitable trust (jótékonyági trust)** célja elsődlegesen az, hogy a köz hasznát szolgálja vagy a közösség egy szűkebb csoportjának (részének) nyújtson előnyt (ezt nevezzük charitable/jótékonyági célnak). Public trust-nak is szokták nevezni. A public trust a **private trust** ellentéte, amelynek az az elsődleges célja, hogy meghatározott személyeknek nyújtson támogatást.⁴⁶ A charitable trust-nak nemhogy nem szükséges, hogy meghatározott kedvezményezettjei legyenek, hanem általában nem is lehetnek meghatározott kedvezményezettjei. Ha a trustot egy meghatározott személy javára vagy egy jól

⁴¹ Prest (Appellant) v Petrodel Resources Limited & Others (Respondents) (2013) UKSC 34

⁴² <http://www.inheritancesolutions.co.uk/trusts/what-are-the-different-types-of-trust.html>
Letöltés időpontja: 2014. augusztus 10.

⁴³ Uo.

⁴⁴ <http://www.hmrc.gov.uk/trusts/types/discretionary-accum.htm>
Letöltés időpontja: 2014. 08.10.

⁴⁵ <http://www.inheritancesolutions.co.uk/trusts/what-are-the-different-types-of-trust.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.

⁴⁶ REUTLINGER, 1998. 214. o.

körülhatárolt, korlátozott csoport javára hozzák létre, a bíróság általában megállapítja, hogy nem charitable trustról van szó, mivel nem felel meg annak az elengedhetetlen kritériumnak, hogy a köz hasznát (a közjót) szolgálja.⁴⁷ Jótékonyági célnak számít például a szegények segítése, vallás vagy oktatás fejlesztése, egészségügy fejlesztése vagy néhány kormányzati cél is e körbe sorolható.⁴⁸

Mint láthattuk az angol trust egy teljesen egyedi jogintézmény, az összes sajátosságát, tulajdonságát szinte képtelenség bemutatni, ezzel a fejezettel csak arra törekedtem, hogy bemutassam a trust általam legfontosabbnak ítélt jellemzőit, tulajdonságait.

⁴⁷ REUTLINGER, 1998. 215. o.

⁴⁸ Uo. 214. o.

2. fejezet: „A francia fiducie, avagy Csipkerózsika kaotikus felébredése”⁴⁹

Az angol trust áttekintése után nézzünk meg egy trustra hasonlító, de mégis attól eltérő jogintézményt, a franciák trust-ját, a fiducie-t.

2.1. A fiducie és Csipkerózsika története közötti kapcsolat

Milyen párhuzam található Csipkerózsika története és a fiducie között?

A mese szerint Csipkerózsika 100 évig aludt egy átok miatt, míg végül fel nem ébredt a herceg csókjára.

A francia jogrendszer hermetikusan elzárkózott több mint 15 évig ezen jogintézménytől.⁵⁰

A joggyakorlatban már régóta igény keletkezett arra, hogy bevezessék a fiducie-t, nemcsak azért, hogy felvegyék a versenyt az angolszász trust-tal, hanem azért is, hogy lehetővé tegyék a legsebezhetőbb emberek vagyonának hatékonyabb kezelését.⁵¹

Bár a XXI. századig kellett várni arra, hogy a fiducie-t hivatalosan is bevezessék a francia jogba (arra, hogy a jogalkotók felébresszék őt álmából), de hiba lenne azt hinni, hogy ez az intézmény nem létezett ezelőtt, ugyanakkor az biztos, hogy nem volt ilyen nevű jogintézmény. Léteztek azonban „névtelen (innominate)” fiducie-k, amelyeket nem fiducie-nek hívtak, de a fiducie összes tulajdonságával rendelkeztek és gyakorlatilag a fiducie szerepét töltötték be.⁵²

Miért volt kaotikus ez a felébredés? Azért, mert a fiducie-nek nagyon hosszú és nehézkes utat kellett megtennie azért, hogy végül bevezetésre kerülhessen a francia Code Civil-be.

Eleinte csak épphogy egy kis területen látta meg a napvilágot, de azután sok területet meghódított. A terület, ahol kezdetben elhelyezkedett körül volt véve szigorú korlátokkal, ám ezek a korlátok idővel gyorsan enyhültek.⁵³

2.2. A fiducie bevezetése

A XIX. században és a XX. század nagy részében szóba se került a fiducie kérdése. A franciák emlékeztek a római fiduciára, de az a történelemhez tartozott, nem a jelenhez. A

⁴⁹ SMITH : *The re-imagined trust*, In: François Barrière, 6. fejezet, Cambridge University Press, 2012. 222. o. Eredeti cím: „The French fiducie, or the chaotic awakening of a sleeping beauty”

Megjegyzés: A francia elnevezése a következő: „Belle juridique au bois dormant”: <http://cnriut09.univ-lille1.fr/articles/Articles/Fulltext/75a.pdf>, Letöltés időpontja: 2014.08.11., ez szó szerint lefordítva „a jog Csipkerózsikáját” jelenti.

⁵⁰ <http://cnriut09.univ-lille1.fr/articles/Articles/Fulltext/75a.pdf> Letöltés időpontja: 2014. 08.11.

Bouteille Magali: *La fiducie. Un potentiel inexploité*. 1.o.

⁵¹ Uo.

⁵² SMITH, 2012, In: François Barrière, 223. o.

⁵³ Uo. 228.o.

trustról úgy vélték, hogy az a common law jogrendszerhez tartozik, amely más elveken alapul, mint a francia jog.⁵⁴

A jogelméletben a fiducie 1981-ben jelent meg, amikor Claude Witz publikálta a „Fiducie a francia magánjogban” című művét.⁵⁵ Néhány évvel később, 1984-ben pedig konferenciát tartottak Luxemburgban, amely teljes egészében a fiduciárius jogügyletekről szólt.⁵⁶

Számos törvényt is tekinthetünk a fiducie előzményének, ezek közül csak párat sorolok fel megemlítve:

1980. évi június 12-i törvény, 1981. január 2-i törvény (Dailly törvény), 2006. évi december 23-i törvény.⁵⁷

A joggyakorlat szempontjából főleg a bankárok és a közjegyzők igényelték a fiducie bevezetését.⁵⁸ Franciaországban 2007. február 19-én fogadták el Philippe Marini szenátor 2005-ben a Parlament elé terjesztett javaslatát, amely felébresztette a fiducie-t hosszan tartó álmából.⁵⁹

2.3. A fiducie fogalma

A francia fiducie szabályozása a Code Civil XIV. címe alatt található. A Code Civil 2011 cikke meghatározza a fiducie fogalmát:

„A fiducie egy olyan jogügylet (opération), amely által egy vagy több vagyonrendelő létező vagy jövőbeni javakat, jogokat vagy biztosítékokat (sûreté), vagy javak, jogok, biztosítékok összességét ruházza át egy vagy több vagyonkezelőre, aki(k) elkülönítve tartják ezt a vagyont saját vagyonuktól, egy meghatározott cél érdekében, egy vagy több kedvezményezett javára.”⁶⁰

A fogalomból jól látszódik, hogy akár a vagyonrendelő, akár a vagyonkezelő, vagy akár a kedvezményezett szerepkörében egyszerre több személy is lehet. Nagyon fontos, hogy nemcsak létező, hanem jövőbeni dolgokra is lehet szerződést kötni. A vagyont elkülönítve kell kezelnie a vagyonkezelőnek a saját vagyonától. (Ez nagyon sok ország szabályozásában követelmény).

⁵⁴ Michel Grimaldi: L'introduction de la fiducie en droit français In: Revue de Droit HENRI CAPITANT N° 2 30 Juin 2011 <http://www.henricapitantlawreview.fr/article.php?id=309> Letöltés időpontja: 2014. 08.11.

⁵⁵ Uo.

⁵⁶ Uo.

⁵⁷ Uo.

⁵⁸ SÁNDOR, 2014. 273. o.

⁵⁹ Uo. 274. o.

⁶⁰ Code Civil, 2011

Az eredeti francia szöveg:

La fiducie est l'opération par laquelle un ou plusieurs constituants transfèrent des biens, des droits ou des sûretés, ou un ensemble de biens, de droits ou de sûretés, présents ou futurs, à un ou plusieurs fiduciaires qui, les tenant séparés de leur patrimoine propre, agissent dans un but déterminé au profit d'un ou plusieurs bénéficiaires.”

Nagyon fontos, hogy a vagyonkezelő nem a saját javára kezeli a vagyont, hanem mások, a kedvezményezettek javára.

A Code Civil 2011 cikke nem szerződésnek (contrat), hanem „opération”-nak nevezi a fiducie-t, amely létrejöhet törvény vagy szerződés alapján.⁶¹

A Code Civil következő cikkei azonban szerződésnek nevezik a fiducie-t (contrat de fiducie), ezért én az egyszerűség kedvéért szerződésnek fogom hívni a továbbiakban.

2.4. A fiducie létrejötte

A Code Civil 2012 cikke kimondja, hogy a fiducie-t törvény, vagy szerződés hozza létre. A fiducie létrehozásának kifejezettnek kell lennie.⁶²

Az angol trust esetében, mint ahogyan azt már említettem, léteznek express trustok (kifejezett) és implied trustok, vagyis olyan trustok, amikor vélelmezik a trust létrejöttét. A franciáknál amint láthatjuk a fiducie csak kifejezett lehet, tehát nincs az implied trustoknak megfelelő forma.

2.5. A fiducie-ben résztvevő felek

2.5.1. A vagyonrendelő (constituant)

A vagyonrendelő személyével kapcsolatban semmilyen korlátot nem állít fel a Code Civil, ebből következik, hogy akár természetes személy, akár jogi személy is lehet.

Ez nem mindig volt így, a 2008. évi augusztus 4-i törvény és a 2009.évi január 30-i rendelet bővítette ki a vagyonrendelők körét.⁶³

A Code Civil 2016 szakasza alapján a szerződésben a vagyonrendelő lehet egyben a kedvezményezett vagy a kedvezményezettek egyike is.⁶⁴

2.5.2. A vagyonkezelő (fiduciaire)

A vagyonkezelők személyére viszont már alkalmaz megszorítást a törvény. A Code Civil 2015 szakasza előírja, hogy csak meghatározott hitelintézetek, befektetési vállalatok, intézmények és szolgálatok, valamint meghatározott biztosítási vállalatok lehetnek vagyonkezelők. Ezek a Code Civilben pontosabban is meg vannak határozva, ugyanis a Code Civil konkrét utalást tartalmaz további két törvénykönyv meghatározott szakaszaira (code

⁶¹ VÉKÁS Lajos: *Bizalmi vagyonkezelés a francia magánjogban*. Gazdaság és Jog 2010/9-10., 8. o.

⁶² Code Civil, 2012

⁶³ Michel Grimaldi: L'introduction de la fiducie en droit français In: Revue de Droit HENRI CAPITANT N° 2 30 Juin 2011 (7. pont: **Le temps de l'épanouissement.**)

<http://www.henricapitantlawreview.fr/article.php?id=309> Letöltés időpontja: 2014.08.11.

⁶⁴ Code Civil, 2016

monétaire et fiscale, code des assurances). Mindemellett az ügyvédek is vállalhatnak vagyonkezelői tisztséget.⁶⁵

A jogalkotó ezzel a megszorítással próbálta felvenni a harcot a pénzmosás ellen. Ha ugyanis csak meghatározott személyek lehetnek vagyonkezelők, akik értenek az ilyenfajta pénzügyi átutalások ellenőrzéséhez, akkor egyből észreveszik a gyanús tranzakciókat, és így jelenteni tudják azt a megfelelő (illetékes) hatóságnak.⁶⁶ A vagyonkezelő is lehet a kedvezményezett, vagy a kedvezményezettek egyike a fiducie szerződésben.⁶⁷

A vagyonkezelőt a fiducie szerződésben meghatározottak szerint beszámolási kötelezettség terheli a vagyonrendelő irányába. Külön szabály vonatkozik arra az esetre, ha a vagyonrendelő gyámság vagy gondnokság alatt áll.⁶⁸

A vagyonkezelő saját vagyonával felelős azokért a hibákért, amelyeket vagyonkezelői tisztsége körében követ el.⁶⁹

2.5.3. A kedvezményezett (bénéficiaire)

A kedvezményezett lehet természetes illetve jogi személy is, erre nézve nem tartalmaz és nem is tartalmazott semmilyen megszorítást a törvény.⁷⁰

A fiducie szerződést visszavonhatja a vagyonrendelő addig, amíg azt nem fogadta el a kedvezményezett. Ha a kedvezményezett elfogadja, utána a szerződést már nem lehet módosítani vagy visszavonni, csak az ő egyetértésével vagy bírósági döntéssel.⁷¹

Ez a rendelkezés a kedvezményezett számára mindenféleképpen előnyös, az ő érdekeit védi a vagyonrendelő érdekeivel szemben.

Fontos azonban megjegyezni, hogy mivel a kedvezményezett személye nem azonosítható, így adózási szempontból visszaélésekre adhat lehetőséget.⁷²

2.6. A fiducie időtartama

A fiducie – más jogintézményekhez hasonlóan - nem szolgálhat más jogszabályok megkerülésére. A törvény egy-két rendelkezésével ezt kívánja megakadályozni. Ilyen rendelkezése például az, hogy a fiducie-t maximum 99 évre lehet létrehozni (eleinte 33 évre lehetett alapítani, a 2008. évi augusztus 4-i törvény emelte fel ezt az időkorlátot 99 évre)

⁶⁵ Code Civil, 2015

⁶⁶ SMITH, In: François Barrière, 2012. 231. o.

⁶⁷ Code Civil, 2016

⁶⁸ Code Civil, 2022

⁶⁹ Code Civil, 2026

⁷⁰ SÁNDOR, 2014. 276. o.

⁷¹ Code Civil, 2028

⁷² SÁNDOR, 2014. 274. o.

annak érdekében, hogy elkerüljék annak a kockázatát, hogy a tulajdon elidegeníthetetlen legyen, és hogy elősegítsék a vagyon szabad áramlását.⁷³

Amint láthatjuk, a fiducie a bevezetése pillanatában nem állt még annyira stabil lábakon: másfél évvel a hatályba lépése után háromszorosára emelték a maximális időtartamát, ez számomra bizonytalanságot tükröz. Ne felejtsük el, hogy ugyanekkor terjesztették ki a vagyonrendelők körét is, amely szintén egy jelentős módosítás volt!) A Code Civil a maximális időtartamot a szerződés érvényességi kellékei között sorolja fel.

2.7. A fiducie érvényességi kellékei

A Code Civil 2018-as cikke meghatározza a fiducie érvényességi kellékeit. Ezek az alábbiak:

- Az átruházott javak, jogok és biztosítékok. Ha jövőbeliek, akkor meghatározhatónak kell lenniük.
- Az átruházás időtartama, ami a szerződés aláírásától számított maximum 99 év lehet
- A vagyonrendelő(k) személyazonossága
- A vagyonkezelő(k) személyazonossága
- A kedvezményezett(ek) személyazonossága, ennek hiányában azon szabályok, amelyek lehetővé teszik a kijelölésüket
- A vagyonkezelők megbízása és az ügyintézési jogosultságuk, valamint a rendelkezési joguk terjedelme⁷⁴

Ilyen jellegű felsorolás nem található a magyar Ptk.-ban, ám szerintem érdemes lenne ott is ezt alkalmazni.

2.8. A fiducie „fajtái”

A fiducie csoportosítása szerencsére kevésbé összetett, mint azt a trust esetében láttuk. A fiducie-t legfőként a célja szerint szokták csoportosítani, három fajtája van, azonban ezek közül csak kettő megengedett.

2.8.1. A fiducie-gestion (kezelés)

A fiducie-gestion egy olyan szerződés, amely alapján a vagyonrendelő átruházza a javakat, vagy a jogokat a vagyonkezelőre azért, hogy a vagyonkezelő azt a vagyonrendelő vagy egy harmadik személy számára kezelje.⁷⁵

⁷³ SMITH, In: François Barrière, 2012. 229-230. o.

⁷⁴ Code Civil, 2018

⁷⁵ Laurent Bibaut : La fiducie face au trust In: Le petit juriste Le 22 juin 2011 dans Droit international privé-ben említik meg: Witz, A fiducie a francia magánjogban, 1981

<http://www.lepetitjuriste.fr/droit-international-prive/la-fiducie-face-au-trust>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 11.

Más meghatározás szerint ez egy olyan tulajdonátruházás, amely a vagyonrendelő akaratából történik és amellyel a vagyonrendelő hatékony eszközöket biztosít ahhoz, hogy a vagyonkezelő kezelje ezen javakat a vagyonrendelő személyes érdekében.⁷⁶

A fiducie-gestion például nyugdíjalapok kezelésénél, bizonyos projektfinanszírozásoknál, illetve cselekvőképességükben nem korlátozott, de vagyonkezelés szempontjából támogatásra szoruló személyek vagyonának igazgatásánál játszhat fontos szerepet.⁷⁷

2.8.2. A fiducie-sûreté (biztosíték)

Fiducie garantie-nak is szokták nevezni, ez egy olyan szerződés, amely által valaki (adós vagy egy biztosíték (sûreté) vagyonrendelője) átruházza a javak vagy jogok tulajdonát a vagyonkezelőre azon a címen, hogy azzal biztosítson egy kötelezettséget.⁷⁸

2.8.3. A fiducie-libéralité

A fiducie libéralité az angolszász trustok hagyományos tárgya, ami lehetővé teszi annak megszervezését, hogy a vagyont átruházzák a vagyonkezelőre, aki ingyenesen átadja azt a kedvezményezettnek egy előre látható feltétel esetén (például a vagyonrendelő halála) és ezáltal lehetővé teszi a természetes személyek jogutódlásának megszervezését. A 2007-es törvény tiltja ezt a fajta fiducie-t. A jogalkotó úgy gondolta, hogy a fiducie ezen fajtáját arra használnák, hogy kibújjanak az adózás alól,⁷⁹ a Code Civil által ma is tilalmazott.⁸⁰

Vékás Lajos szerint a tilalom indoka az öröklési, illetve ajándékozási illeték elkerülésének megakadályozása.⁸¹

2.9. A fiducie megszűnése

A francia jog a fiducie megszűnésének következő eseteit ismeri:

- Vagyonrendelő halála esetén, ha a vagyonrendelő természetes személy;
- Meghatározott végcél (szerződési feltétel) bekövetkezése vagy a meghatározott cél megvalósítása esetén, feltéve, hogy előbb valósítják meg, mint ahogy a végcél/szerződési feltétel bekövetkezne;

⁷⁶ Michel Grimaldi: L'introduction de la fiducie en droit français In: Revue de Droit HENRI CAPITANT N° 2, 30 Juin 2011 (1.pont)

<http://www.henricapitantlawreview.fr/article.php?id=309>

Letöltés időpontja: 2014. 08.11.

⁷⁷ VÉKÁS, 2010. 4. o.

⁷⁸ Laurent Bibaut :La fiducie face au trust In: Le petit juriste Le 22 juin 2011 dans Droit international privé-ben említik meg a következő művet, amely ezt a gondolatot tartalmazza: (S. Prigent, Deuxième pas en fiducie, AJDI 2009.)

<http://www.lepetitjuriste.fr/droit-international/droit-international-prive/la-fiducie-face-au-trust>

Letöltés időpontja: 2014. 08.11.

⁷⁹ Uo.

⁸⁰ Code Civil, 2013

⁸¹ VÉKÁS, 2010. 4. o.

- Amikor az összes kedvezményezett lemond a fiducie-ról, teljes joggal megszűnik, kivéve, ha a szerződés rendelkezései meghatároznak olyan feltételeket, amikor folytatódik a fiducie ilyen esetben is;
- Ugyanezzel a fenntartással véget ér, amikor a vagyonkezelő bírósági felszámolás tárgyát képezi vagy felosztatják, vagy megszűnik (átruházás vagy beolvadás által);
- Ha vagyonkezelő ügyvéd, az ügyvéd ideiglenes eltiltása (felmentése), jegyzékből való

törlése, mellőzése esetén;⁸²

- A fiducie megszűnik a határozott idő lejártával.⁸³

Nagyon fontos, hogyha a fiducie kedvezményezett hiányában ér véget, akkor a kezelt vagyonban meglévő jogok, javak vagy biztosítékok visszaszállnak teljes joggal a vagyonrendelőre. Ha a fiducie a vagyonrendelő halálával ér véget, akkor a kezelt vagyon teljes joggal visszaszáll az örökségbe (jogutódlás tárgya lesz).⁸⁴

⁸² Code Civil, 2029

⁸³ SÁNDOR, 2014. 276. o.

⁸⁴ Code Civil, 2030

3. fejezet: Egy olasz jogi különlegesség, a trust interno

Az angol trust-hoz és a francia fiducie-hoz képest az olasz trust egy teljesen egyedülálló utat járt be, és a jogi környezetben is különlegességnek számít mind a mai napig. Éppen ezért az olasz trust interno bemutatása más logikát követel.

3.1. A trust bevezetése Olaszországban

A trust az olasz jogban 1989. október 16-i 364-es törvénnyel (L.n.364 del 16 ottobre 1989) került elismerésre: Olaszország ezzel a törvénnyel ratifikálta az 1985. július 1-i Hágai Egyezményt, amely a trust-ra alkalmazható törvényről és a trust elismeréséről szól.⁸⁵

Maurizio Lupoi hívta fel először a figyelmet arra, hogy lehetőség van az egyezmény közvetlen alkalmazására, azaz az egyezmény alapján létre lehet hozni trust-ot Olaszországban, és azt érvényesnek kell elismerni.⁸⁶

Miért is volt szükség egy ilyen merész megoldásra?

Egyrészt azért, mert a jogalkotás rendszeresen lemaradásban volt a magánjogi reformok szükségleteihez képest.⁸⁷ Másrészt az elmúlt 20 évben újítási hullámok vonultak végig Olaszországban a pénzügyek és az üzlet terén, a nemzetközi viselkedés („cosmopolitan attitude”) szerepe is egyre nőtt, sok jogász nyitottá vált a nemzetközi jogalkalmazási technikák átvételére és alkalmazására.⁸⁸ Harmadrészt az egyezmény határt húz a trust jogalkalmazás (trust jurisdiction) és a nem trust jogalkalmazás (non trust-jurisdiction) között, de ez a határvonal mesterséges, mivel sok olyan jogintézmény van a kontinentális jogrendszerű országokban is, amelyek megfelelnek a trust szerkezeti felépítésének.⁸⁹

A trust bevezetéséhez persze a joggyakorlat is jelentősen hozzájárult. Az első lépést a bankok és a közjegyzők tették az olyan trustok megalkotása felé, amelyeket külföldi jog szabályoz, ahol a kezelt vagyontárgyak Olaszországban vannak, és amelyeket olyan célok érdekében vagy olyan kedvezményezettek javára hoznak létre, amelyek/akik szorosan kötődnek Olaszországhoz.⁹⁰ A következő lépés az volt, hogy más jogi személyekkel (public entities) is elismertessék a trust-ot.⁹¹ Publikációk sora jelent meg a trust-ról, konferenciákat és más kurzusokat szerveztek a szakmabelieknek, hogy minél nagyobb ismeretre tehessenek szert.⁹²

⁸⁵ <http://www.diritto-civile.it/Le-Obbligazioni/Il-trust-interno-e-internazionale.html> Letöltés időpontja: 2014. 08.12.

⁸⁶ SÁNDOR, 2014. 354. o.

⁸⁷ SMITH, In: Michele Graziadei, 2012. 67. o.

⁸⁸ Uo. 67. o.

⁸⁹ Uo. 67. o.

⁹⁰ Uo. 69. o.

⁹¹ Uo. 70. o.

⁹² Uo. 71. o.

3.2. A trust bevezetésével kapcsolatos dilemmák, viták

A trust bevezetése azonban korán sem volt ilyen egyszerű. A Hágai Egyezmény ratifikálása után vita keletkezett a belső trust (trust interno) elfogadhatóságával kapcsolatban.⁹³

Egyesek szerint az egyezmény ratifikálása csak a nemzetközi trust (trust internazionale) jogi hatásainak elismerését teszi lehetővé, de nem teremt arra lehetőséget, hogy bevezessék a belső trustot (trust interno), mivel ez a jogi vélelem a Codice Civile Art. 2740. megsértését, és a dologi jogok típuskényszerét, valamint a bejegyzéshez kötött jogügyletek taxativitásának elveit sértené.⁹⁴

Mások szerint az egyezmény ratifikálása lehetővé teszi a trust interno alkalmazását, azzal a korlátozással, hogy az nem lehet ellentétes az olasz jogrendszerrel.⁹⁵

A trust interno nincs ellentétben a tulajdonjogi koncepcióval és a vagyoni felelősség elvével, mivel ezeknek a forrása megtalálható a Hágai Egyezmény 2. és 11. cikkelyeiben: „amelyek beillesztettek a jogrendszerbe egy újfajta tulajdoni formát és bevezették az Art. 2740. módosítását/hatályon kívül helyezését.” (Bolognai Bíróság, 2003. október 1.)⁹⁶

3.3. A Hágai Egyezmény vizsgálata

Az 1992. január 1. napjával hatályba lépett Hágai Egyezmény A Hágai Egyezmény (30. Convention on the law applicable to trusts and their recognition) tanulmányozása rendkívül fontos az olasz trust esetében. (A dolgozat terjedelme okán a lényegi szakaszok ismertetésére térek ki.)

Az egyezmény 2. cikkelye (Art.2.) határozza meg az egyezmény alapján trust-nak minősülő jogintézmény kritériumait. Az egyezmény céljainak értelmében a trust kifejezés olyan – élők közötti vagy halál esetére szóló - jogviszonyokat jelent, amelyeket egy jogalany, a vagyonrendelő hoz létre akkor, amikor a vagyontárgyakat a vagyonkezelő felügyeletére bízza a kedvezményezett javára vagy egy meghatározott cél érdekében.

A trust a következő tulajdonságokkal rendelkezik:

- a) a vagyontárgyak elkülönült vagyont képeznek, és nem képezik részét a vagyonkezelő saját vagyonának;
- b) a trust vagyontárgyaihoz fűződő jog (jogcím) a vagyonkezelőt illeti meg névlegesen, vagy más jogalanyt, a vagyonkezelő nevében (helyett);

⁹³ <http://www.diritto-civile.it/Le-Obbligazioni/Il-trust-interno-e-internazionale.html> Letöltés időpontja: 2014. 08.12.

⁹⁴ Uo.

⁹⁵ Uo.

⁹⁶ <http://www.diritto-civile.it/Le-Obbligazioni/Il-trust-interno-e-internazionale.html> Letöltés időpontja: 2014. 08.12.

c) a vagyonkezelőnek joga és kötelessége, felelősséggel tartozik azért, hogy a vagyont a trust feltételeinek megfelelően, illetve a törvény által előírt speciális kötelezettségek alapján kezelje, használja fel, rendelkezzen vele.

Amennyiben a vagyonrendelő egyes jogok kapcsán fenntartással él, vagy az a tény, hogy a vagyonkezelőnek is lehetnek jogai kedvezményezettként, nem szükségszerűen összeegyeztethetetlenek a trust fennállásával.⁹⁷

Az egyezmény megfogalmazóinak talán az egyik legnehezebb feladata volt meghatározni a trust fogalmát⁹⁸ A trust fogalmának megfogalmazása túlságosan tágra sikeredett, „alaktalan” lett, mivel nem felelt meg az angol jogban és más common law országok jogalkalmazásában ismert trust modellnek.⁹⁹

Nagyon fontosnak tartom azt is kiemelni, hogy az egyezmény 3. cikkelye szerint (Art.3.) az egyezmény csak önkéntesen és írásban létrehozott trustokra alkalmazható.¹⁰⁰

Az egyezmény ezen cikkelye kapcsán megjegyzést érdemel, hogy a jogbiztonság és a megfelelő bizonyíthatóság érdekében hangsúlyozást nyer, hogy csak az írásbeli trustokra terjed ki, ugyanakkor az nem világos hogy az önkéntességet miért szerepel kitételként.. Evidens, hogy a kényszer hatására létrejövő trustok eleve érvénytelenek, úgyhogy azokra nem alkalmazható a szabályozás.

A 6. cikkely (Art. 6.) az alkalmazandó jog meghatározásáról szól. A trust szabályaira a vagyonrendelő által választott jog az irányadó. Ennek a jogválasztásnak kifejezettnak kell lennie, vagy a trust létesítő okiratából meghatározhatónak, vagy ha szükséges, akkor az eset körülményeit figyelembe véve kell értelmezni. Abban az esetben, ha a választott jog nem szabályozza a trustot, vagy a trust kategóriáját, akkor a választás nem hatályos és ez esetben a 7. cikkelyt (Art. 7) kell alkalmazni.¹⁰¹

Az egyezmény megfogalmazói elvetettek minden olyan javaslatot, amely korlátozta volna a szerződő fél önrendelkezését (party autonomy) a trust-ra alkalmazandó jog megválasztása terén.¹⁰²

⁹⁷ Hágai Egyezmény, 2. cikkely

⁹⁸ SMITH, In: Michele Graziadei, 2012. 46. o.

⁹⁹ SMITH, In: Michele Graziadei, 2012. 50. o.

¹⁰⁰ Hágai Egyezmény, 3. cikkely

¹⁰¹ Hágai Egyezmény, 6. cikkely

¹⁰² SMITH, In: Michele Graziadei, 2012. 54. o.

A 7. cikkely (Art. 7.) szerint (ez tulajdonképpen az Art. 6. kiegészítő cikkelye), alkalmazandó jog választásának hiányában a trust-ra azon jog irányadó, amellyel a trust a legközelebbi kapcsolatban áll. Annak eldöntésére, hogy melyik jogot kell alkalmazni (melyikkel áll a trust a legszorosabb kapcsolatban), a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- a) vagyonrendelő által kijelölt helyet, ahol a trust-tal kapcsolatos ügyintézés folyik;
- b) a trust vagyontárgyainak elhelyezkedési helyét;
- c) vagyonkezelő tartózkodási helyét vagy üzleti tevékenységének a helyét;
- d) a trust céljait és a helyeket, ahol teljesíteni kell őket.¹⁰³

Álláspontom szerint még ezek alapján is elég nehéz eldönteni az alkalmazandó jogot, hiszen az előző szempontok alapján több jog is számításba jöhet. Nehéz lehet eldönteni, hogy ilyen esetben melyik jogot kell alkalmazni.

Az egyezmény 13. cikkelye alapján egyik állam sem kötelezhető arra, hogy olyan trustot ismerjen el, amely lényeges tulajdonságai alapján, - kivéve az alkalmazandó jogválasztást, az ügyintézés helyét és a vagyonkezelő szokásos tartózkodási helyét - szorosabban kötődik olyan államokhoz, ahol nem létezik a trust vagy a trust kategóriája.¹⁰⁴

A 13. cikkely (Art. 13) nyilvánvalóvá teszi, hogy nem történik az egyezményből származó nemzetközi kötelezettségszegés akkor, ha egy olyan ország, amely nem alkalmazza a trust-ot (non-trust country) nem ismer el egy olyan trust-ot, amely nem kapcsolódik szorosan egy olyan jogalkalmazáshoz, ahol elismerik a trustot (trust jurisdiction).¹⁰⁵

A lényeg tehát az, hogy a 13. cikkely (Art. 13.) megfűtse részben a 6. cikkely (Art. 6.) hatásait, mivel e nélkül a 6. cikkely (Art. 6.) kötelezettséget teremtene arra, hogy elismerjék a trustokat akkor is, amikor azok nem kapcsolódnak szorosan semmilyen trustot elismerő jogalkalmazáshoz. Ez gyakorlatilag egy mentesítő záradék, amelyhez a bíró akkor folyamodhat, ha úgy tűnik, hogy a vagyonrendelő jogválasztása az adott körülmények között csalárd jellegű.¹⁰⁶

¹⁰³ Hágai Egyezmény, 7. cikkely

¹⁰⁴ Hágai Egyezmény, 13. cikkely

¹⁰⁵ SMITH, In: Michele Graziadei, 2012. 62. o.

¹⁰⁶ Uo. 62. o.

3.4. Egyéb trust-szerű intézmények

A képviselet nélküli megbízás (*mandato senza rappresentanza*) az egyik olyan konstrukció, amely hasonlít a trust-ra, ezt a Codice Civile Art. 1707. szabályozza (Megbízott hitelezői címszó alatt).¹⁰⁷

A Codice Civile Art. 170. alapján a *fondo patrimoniale* lehetőséget teremt a házastársaknak arra, hogy elkülönítsék a vagyon egy részét azon célból, hogy a család szükségleteit kielégítsék, oly módon, hogy csak a meghatározott követelésekre jogosult hitelezők támaszthatnak igényt a vagyont alkotó javakra.¹⁰⁸ A Codice Civile Art. 170. (Végrehajtás a javakon és gyümölcsökön) szerint a vagyon javain és azok gyümölcsein történő végrehajtás nem történhet olyan adósságokért, amelyekről a hitelező tudja, hogy idegen célokra szolgál, nevezetesen a család szükségleteinek a kielégítésére.¹⁰⁹

Az 1998. február 24-i 58. számú törvény 22. szakasza (art.22 del D.Lgs. 24 febbraio 1998, n.58) olyan új jogi konstrukciókat vezetett be, amelyek során közvetítő személyek kezelik a pénzügyi eszközökbe történő befektetéseket, de úgy, hogy a kezelt vagyon elkülönül a közvetítő vagyonától.¹¹⁰

Az olasz trust bevezetése egy teljesen egyedülálló eset. Az olaszok egy nemzetközi egyezmény ratifikálásával tették magukévá a trust intézményét, anélkül, hogy beépítették volna a Codice Civilebe, kikerülve ezáltal a trust törvénybe iktatásának nehézségeit. Egy eléggé merész megoldást választottak, amely végül kifizetődő lett, de semmivel sem működik rosszabbul Olaszországban a trust intézménye, mint Franciaországban a *fiducie* (pedig ott a polgári törvénykönyvbe is belefoglalták).

Olaszországban tehát a vagyonrendelőknek lehetőségük van arra, hogy kiválasszák azt a külföldi jogrendszert, amely alapján szeretnék, hogy az általuk létrehozott trust szabályozva legyen. Ez egy fontos és lenyűgöző történet. Ez mutatja a legszélesebb körű vagyonrendelői önrendelkezés (*settlor autonomy*) diadalát.¹¹¹

¹⁰⁷ <http://www.giuristiediritto.it/commerciale/137-articoli-e-commenti-/558-il-trust-di-diritto-interno.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08.12.
(Codice Civile, Art. 1707.)

¹⁰⁸ <http://www.giuristiediritto.it/commerciale/137-articoli-e-commenti-/558-il-trust-di-diritto-interno.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08.12.

¹⁰⁹ Codice Civile, Art. 170.

¹¹⁰ <http://www.giuristiediritto.it/commerciale/137-articoli-e-commenti-/558-il-trust-di-diritto-interno.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08.12.

¹¹¹ SMITH, In: Lionel Smith (*The re-imagined trust*, 7. fejezet) 2012. 268-269. o.

4. fejezet: A magyar bizalmi vagyonkezelés

2014. március 15-én lépett hatályba az új Polgári Törvénykönyv (új Ptk.) és ezzel bevezetésre került a bizalmi vagyonkezelés. Érdekes megfigyelni, hogy míg más szerződéstípusoknak angol elnevezése megmaradt (pénzügyi lízingszerződés, franchise (jogbérleti szerződés), faktoring szerződés), addig a trust magyar megfelelője jelent meg a Ptk-ban. Álláspontom szerint a magyar terminus technicus jól kifejezi ezen jogintézmény tartalmát.

A bizalmi vagyonkezelés szabályanyagának kialakítása nem volt egyszerű feladat, nehéz megtalálni az arany középutat. Ezt Illés István párhuzamával szeretném illusztrálni:

A teknős és a nyúl futóversenyét természetesen mindig a nyúl nyeri meg, mivel sokkal gyorsabb, mint a teknős. A teknőst viszont védi a páncélja, kevesebb veszélynek van kitéve, mint a nyúl. A nyúl páncél híján védtelen, őt csak a gyorsasága védi meg. Ezt a példát párhuzamba lehet állítani a joggal: a jogban is minél több biztosítékkal akarunk körbevenni egy jogintézményt, minél több háttérszabályt teszünk mögé, annál lomhább, rugalmatlanabb lesz és ezáltal a teknősre fog hasonlítani.¹¹²

Számomra ez a párhuzam azt jelenti a bizalmi vagyonkezelés tekintetében, hogy minél jobban próbálják különböző biztosítékokkal körülvenni ezt a jogintézményt, megakadályozni azt, hogy visszaéljenek vele, annál kevésbé fogja tudni betölteni az eredeti célját, egyre kevésbé lesz vonzó az emberek számára. Éppen ezért úgy kell kialakítani a szabályanyagát, hogy az elég rugalmas legyen, ugyanakkor körül legyen bástyázva a megfelelő biztosítékokkal.

4.1. A bizalmi vagyonkezelés előzményei

A bizalmi vagyonkezelés legrégebbi előzményének a nemesi családok vagyonának megőrzését és egyben tartását biztosítani kívánt hitbizomány tekinthető Magyarországon.¹¹³

A régi Ptk. alapján az állam egyes vagyontárgyait másra bízhatta, aki tulajdonosi jogokat gyakorolhatott ezen vagyontárgy felett. Tehát lehetőség volt a „kvázi tulajdonjog” és a valós tulajdonjog kialakítására meghatározott állami vagyon tekintetében.¹¹⁴

A Polgári Törvénykönyvről szóló, hatályba nem lépett 2009. évi CXX. törvény is szabályozta a bizalmi vagyonkezelési szerződést.¹¹⁵ A 2009. évi CXX. törvény szabályozása sokban hasonlít a francia Code Civil szabályozására: például külön kiemeli, hogy a vagyonrendelő

¹¹² Illés István: Mire jó a bizalmi vagyonkezelés? In: Jogtudományi Közlöny LXVI. évfolyam 2011. november 550.o.

¹¹³ Illés István: Mire jó a bizalmi vagyonkezelés? In: Jogtudományi Közlöny LXVI. évfolyam 2011. november 552.o.

¹¹⁴ SÁNDOR, 2014. 380. o.

¹¹⁵ 2009. évi CXX. törvény 5:483. - 5:495.§§ A jogirodalomban lásd: *Ptk. Kommentár* WELLMANN György (szerk.): *Polgári jog Kötelmi jog Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész. A bizalmi vagyonkezelést írta: KISS Mária - HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013 156. o.*

természetes vagy jogi személy is lehet,¹¹⁶ illetve meghatározza a vagyonrendelő nyilatkozat kötelező tartalmát.¹¹⁷

Fontosnak tartom megemlíteni a rendszerbeli elhelyezkedését: a hatályba nem lépett Ptk.-ban nem a megbízási szerződés altípusaként volt szabályozva, hanem az értékpapírok után, egy különálló részben, a felelősségtan előtt.¹¹⁸

Nekem ezen jogintézménnyel kapcsolatban a hatályba nem lépett Ptk. szerkezeti felépítése, a szabályok sorrendje logikusabbnak tűnik, mint ahogyan az az új Ptk.-ban szerepel.

4.2. A bizalmi vagyonkezelés főbb jellemzői az új Ptk. alapján

4.2.1. A bizalmi vagyonkezelés fogalma

Bizalmi vagyonkezelési szerződés alapján a vagyonkezelő a vagyonrendelő által tulajdonába adott dolgok, ráruházott jogok és követelések (a továbbiakban: kezelt vagyon) saját nevében a kedvezményezett javára történő kezelésére, a vagyonrendelő díj fizetésére köteles.”¹¹⁹

A fogalomból láthatjuk, hogy a szerződésben résztvevő felek természetes, illetve jogi személyek is lehetnek.¹²⁰ Nem érvényesül a francia Code Civil-ben lévő szigorú korlátozás a vagyonrendelővel, vagyonkezelővel szemben, amely álláspontom szerint nem baj, ugyanis túlságosan korlátozná ezen jogintézmény kihasználhatóságát.

4.2.2. Alakszerűségi érvényességi kellék: az írásba foglalás

A Ptk. a bizalmi vagyonkezelési szerződést írásba foglalását írja elő,¹²¹ míg a 2009. évi CXX. törvény közokiratba vagy ügyvéd (jogtanácsos) által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni ezt a fajta szerződést.¹²²

4.2.3. A bizalmi vagyonkezelésben résztvevő felek

A vagyonrendelő

A vagyonrendelő jogosultsága meghatározni a kedvezményezetteket, ez történhet a kedvezményezettek körére való utalással is.¹²³ A vagyonrendelőnek (és a kedvezményezettnek) ellenőrzési joga van, de utasítási joggal nem bír.¹²⁴ Ha lenne utasítási joguk, akkor az ellentétes lenne többek között a vagyonkezelő önálló felelősségével, illetve

¹¹⁶ 2009. évi CXX. törvény 5:483.§ (1) bek.

¹¹⁷ 2009. évi CXX. törvény 5:486.§

¹¹⁸ SÁNDOR, 2014. 393. o.

2009. évi CXX. törvény

¹¹⁹ 2013. évi V. törvény 6:310.§ (1) bek.

¹²⁰ Ptk. kommentár, 2013. 158. o.

¹²¹ 2013. évi V. törvény 6:310.§ (2) bek.

¹²² 2009. évi CXX. törvény 5:483.§ (3) bek.

SÁNDOR, 2014. 393. o.

¹²³ 2013. évi V. törvény 6:311.§ (1) bek.

¹²⁴ 2013. évi V. törvény 6:315.§ - 6:316. §§

döntési szabadságával.¹²⁵ A vagyonrendelőt és a kedvezményezettet visszakövetelési jog is megilleti, ha a vagyonkezelő megsérti a szerződésben foglalt kötelezettségeit és jogosulatlanul ruház át harmadik személyre a kezelt vagyonhoz tartozó vagyontárgyat, feltéve, hogy a harmadik személy nem volt jóhiszemű vagy nem visszterhesen szerzett.¹²⁶ Több vagyonrendelő is lehet egy jogviszonyban, ekkor a vagyonrendelők a kezelt vagyonhoz való hozzájárulás arányában válnak a visszaháramlott vagyon jogosultjává, és ugyanilyen arányban terhelik őket a kezelt vagyon részeként visszaháramlott kötelezettségek; a kezelt vagyon hitelezőivel szemben helytállási kötelezettségük egyetemleges.¹²⁷ A vagyonrendelő és a vagyonkezelő személye meg is egyezhet.¹²⁸ Ezt azért is tartom fontosnak kiemelni, mert a 2009. évi CXX. törvény szerint a vagyonkezelő nem lehetett volna maga a vagyonrendelő.¹²⁹ A vagyonrendelő díj fizetésére köteles.¹³⁰

A vagyonkezelő

A vagyonkezelő köteles a kezelt vagyont saját nevében a kedvezményezett javára kezelni.¹³¹ A vagyonkezelő lehet egyben kedvezményezett is, de a vagyonkezelő kizárólagos kedvezményezetté nevezése semmis.¹³² Álláspontom szerint ez a kikötés azért van, hogy kevésbé lehessen visszaélni ezzel a jogintézménnyel. Ha csak a saját javára kezelné a kezelt vagyont, akkor nem lenne értelme a bizalmi vagyonkezelésnek, ilyen esetben szóba jöhet esetleg az ajándékozás.

A vagyonrendelő felhatalmazhatja a vagyonkezelőt, hogy határozza meg a kedvezményezett személyét.¹³³

A kezelt vagyont a saját vagyonától elkülönítetten kell tartania és nyilvántartást kell róla vezetnie.¹³⁴ A vagyonkezelőnek mindig a kedvezményezett érdekeit kell elsődlegesen szem előtt tartania, e szerint köteles eljárni, és a kereskedelmi ésszerűség követelményei szerint köteles a kezelt vagyont megóvni az előre láthatóan fenyegető kockázatokkal szemben.¹³⁵

A vagyonkezelőt rendelkezési jog illeti meg.¹³⁶ „A vagyon kezelése magában foglalja a vagyonkezelőre átruházott tulajdonjogból, más jogokból és követelésekből fakadó

¹²⁵ Ptk. kommentár, 2013. 161. o.

¹²⁶ 2013. évi V. törvény 6:318.§ (2) - (3) bek.

¹²⁷ 2013. évi V. törvény 6:328.§ (4) bek.

¹²⁸ 2013. évi V. törvény 6:329.§ (1) bek.

¹²⁹ 2009. évi CXX. törvény 5:488.§ (5) bek.

¹³⁰ 2013. évi V. törvény 6:310.§(1) bek.

¹³¹ 2013. évi V. törvény 6:310.§(1) bek.

¹³² 2013. évi V. törvény 6:311.§ (4) bek. Lásd jogirodalomban: Ptk. kommentár, 2013. 159. o.

¹³³ 2013. évi V. törvény 6:311.§ (3) bek.

¹³⁴ 2013. évi V. törvény 6:312.§ (1) bek.

¹³⁵ 2013. évi V. törvény 6:317 § (1) (2) bek.

¹³⁶ 2013. évi V. törvény 6: 318.§ (2) bek.

jogosultságok gyakorlását és az azokból fakadó kötelezettségek teljesítését.”¹³⁷ A Ptk. ezen szakaszából tehát nyilvánvaló, hogy a vagyonkezelő a tulajdonos.

A tulajdonjog átruházása a vagyonkezelőre kulcsfontosságú, mivel ha a tulajdonjog nem kerülne átruházásra, akkor az más jogviszonyt eredményezne, például bizománnyt, kötelmi jogi ügyletet, ügynöki megállapodást vagy megbízási szerződést.¹³⁸

A vagyonkezelőt titoktartási kötelezettség terheli, de ez alól a vagyonrendelő és jogutódja felmentést adhat.¹³⁹ A vagyonkezelőt tájékoztatási és számadási kötelezettség is terheli.¹⁴⁰

Ami a vagyonkezelő felelősségét illeti, ha megszegi a kötelezettségeit, akkor a vagyonrendelővel és a kedvezményezettel szemben a szerződésszegésért való kártérítési felelősség általános szabályai szerint felel, ha ellenszolgáltatás nélkül látja el kötelezettségeit, akkor az ingyenes szerződések megszegéséért való kártérítési felelősség szabályai az irányadók.¹⁴¹ Az új Ptk. a vagyonkezelő harmadik személyekkel fennálló felelősségét is szabályozza,¹⁴² mindemellett lehetőséget biztosít arra is, hogy több vagyonkezelő legyen egyszerre.¹⁴³ A vagyonrendelő a vagyonkezelőt bármikor visszahívhatja.¹⁴⁴ Ha megszűnik a jogviszony, akkor a vagyonkezelőt elszámolási kötelezettség terheli és köteles a kezelt vagyont kiadni.¹⁴⁵

A kedvezményezett

A kedvezményezettre vonatkozó főbb rendelkezések a vagyonrendelőnél, illetve a vagyonkezelőnél már ismertetésre kerültek. Amit még fontos megemlíteni, hogy „a kedvezményezett a szerződés szerint igényelheti a vagyonkezelőtől a kezelt vagyon és annak hasznai kiadását. A kedvezményezett hitelezői attól kezdve támaszthatnak igényt a kedvezményezett vagyontárgyaira, amikor e vagyontárgyak vagy azok hasznainak a kedvezményezett részére való kiadása esedékessé vált.”¹⁴⁶

Bizonyos feltételek esetén lehetőség van arra, hogy a kedvezményezett(ek) kérelmére a bíróság új vagyonkezelőt nevezzen ki.¹⁴⁷

¹³⁷ 2013. évi V. törvény 6:318.§ (1) bek.

¹³⁸ <http://www.penta.hu/blog/bizalmivagyonkezeles> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

¹³⁹ 2013. évi V. törvény 6:319.§

¹⁴⁰ 2013. évi V. törvény 6:320.§

¹⁴¹ 2013. évi V. törvény 6:321. §

¹⁴² 2013. évi V. törvény 6: 323.§

¹⁴³ 2013. évi V. törvény 6:324.§

¹⁴⁴ 2013. évi V. törvény 6:325.§ (1) bek.

¹⁴⁵ 2013. évi V. törvény 6:327. - 6:328.§§

¹⁴⁶ 2013. évi V. törvény 6:314.§ (1) - (2) bek.

¹⁴⁷ 2013. évi V. törvény 6:325.§ (2) - (3) bek.

4.2.4. A kezelt vagyon

A vagyonekülönítésről már volt szó az előzőekben, ez az általam vizsgált jogrendszerekben mindenhol alapvető követelménye a bizalmi vagyonkezelésnek.

Az új Ptk. meghatározza, hogy az ellenkező bizonyításig mit kell kezelt vagyonnak tekinteni és azt, hogy mik tartoznak pontosan a kezelt vagyonhoz.¹⁴⁸

A bizalmi vagyonkezelés egyik legfontosabb tulajdonsága, hogy „a kezelt vagyon tárgyaira a vagyonkezelő házastársa, élettársa, továbbá személyes hitelezői és a vagyonkezelő által kezelt más vagyonok hitelezői nem támaszthatnak igényt. A kezelt vagyon nem része a vagyonkezelő hagyatékának.”¹⁴⁹

A vagyonrendelő hitelezői a bizalmi vagyonkezelés jellegéből adódóan (a vagyonrendelő átruházza a tulajdonjogot a vagyonkezelőre) nem tarthatnak igényt a kezelt vagyonra, azonban ezzel vissza is lehet élni.¹⁵⁰ Egyesek szerint a vagyonkezelők körét korlátozni kellene a visszaélések csökkentése érdekében, a törvényjavaslat miniszteri indokolása is felvetette ezt.¹⁵¹

4.2.5. A vagyonkezelő díjazása

A vagyonkezelő kötelezettségei teljesítéséért díjazásban részesül.¹⁵² A bizalmi vagyonkezelési szerződés azonban nem feltétlenül visszerterhes, ingyenes is lehet.¹⁵³ A vagyonkezelő díjazása háromféle módon is történhet, a felek kiköthetnek fixdíjat, sikerdíjat, vagy kombinált díjazást (előző kettő kombinációja).¹⁵⁴

4.2.6. Bizalmi vagyonkezelési szerződés létrehozása egyoldalú jogügylettel

Az új Ptk. szerint egyoldalú jogügylettel is létre lehet hozni bizalmi vagyonkezelési szerződést. Ennek egyik esete „ha a vagyonrendelő és a vagyonkezelő személye megegyezik, a bizalmi vagyonkezelés a vagyonrendelő közokiratba foglalt visszavonhatatlan egyoldalú nyilatkozatával jön létre.”¹⁵⁵

Ez egy kétarcú rendelkezés: lehetőséget biztosít arra, hogy jótékonyági célokat valósítsanak meg, közcélú szervezeteket támogassanak vele, ugyanakkor benne rejlik a hitelezők kijátszása, továbbá az, hogy mivel a vagyonkezelő kedvezményezett is lehet egyben, így megvalósulhat a jogosult és kötelezett teljes konfúziója.¹⁵⁶

¹⁴⁸ 2013. évi V. törvény 6:312.§ (2) - (3) bek.

¹⁴⁹ 2013. évi V. törvény 6:313.§ (1) bek.

¹⁵⁰ Ptk. kommentár, 2013. 160. o.

¹⁵¹ Uo. 160. o.

¹⁵² 2013. évi V. törvény 6:310.§ (1) bek.

¹⁵³ 2013. évi V. törvény 6:321.§ (2) bek.

¹⁵⁴ SÁNDOR, 2014. 400. o.

¹⁵⁵ 2013. évi V. törvény 6:329.§ (1) bek.

¹⁵⁶ Ptk. kommentár, 2013. 168. o.

Mint ahogyan azt már korábban említettem, a 2009. évi CXX. törvény nem engedte, hogy a vagyonkezelő és a vagyonrendelő személye megegyezzen.¹⁵⁷

A másik eset az, amikor végrendelettel hoznak létre bizalmi vagyonkezelési jogviszonyt, ilyenkor a szerződés létrejöttéhez a vagyonkezelőnek a vagyonkezelővé való kijelölést a végrendeletben meghatározott tartalommal el kell fogadnia.¹⁵⁸

Ilyenkor a kezelt vagyon hagyatéki vagyonnak, a kedvezményezettek megjelölése örökösnevezésnek felel meg, a vagyonkezelő pedig a végrendeleti végrehajtó jogállásába kerül.¹⁵⁹ A bizalmi vagyonkezelés a vagyonrendelő halálával kezdődik, a kedvezményezettek pedig várományi jogot szereznek a kezelt vagyonon.¹⁶⁰ A 2009. évi CXX. törvény ezzel szemben azt mondta ki, hogy „vagyonrendelő nyilatkozat közvégrendeletben is tehető.”¹⁶¹

4.2.7. A bizalmi vagyonkezelési szerződés megszűnése

A bizalmi vagyonkezelés megszűnik, ha:

- a kezelt vagyon elfogy;
- a vagyonkezelő a vagyonkezelést felmondja, a felmondást követő három hónap elteltével, a vagyonkezelőnek a felmondásnál is a kedvezményezett érdekeit kell elsődlegesen figyelembe vennie;
- a kezelt vagyonnak három hónapot meghaladó ideig nincs vagyonkezelője, a vagyonkezelői megbízás megszűnésének az időpontjában;
- a vagyonrendelő volt az egyetlen kedvezményezett, az ő halálának időpontjában;
- a határozatlan időtartamra vagy az ötven évnél hosszabb határozott időtartamra létesített bizalmi vagyonkezelési jogviszony 50 év elteltével megszűnik, az ettől eltérő kikötés semmis.¹⁶²

A fenti felsorolásból láthatjuk, hogy a magyar jogban is korlátozzák a bizalmi vagyonkezelési szerződés maximális időtartamát.

Az a megszűnési mód viszont amikor úgy szűnik meg a szerződés, hogy a kezelt vagyonnak három hónapot meghaladó ideig nincs vagyonkezelője, kérdéseket vet fel.¹⁶³

¹⁵⁷ 2009. évi CXX. törvény 5:488.§ (5) bek

¹⁵⁸ 2013. évi V. törvény 6:329.§ (2) bek.

¹⁵⁹ *Ptk. kommentár*, 2013. 168. o.

¹⁶⁰ Uo. 169. o.

¹⁶¹ 2009. évi CXX. törvény 5:483.§ (4) bek.

¹⁶² 2013. évi V. törvény 6:326.§ (1) - (2) - (3) bek.

¹⁶³ http://www.bpugyvedikamara.hu/zart/aktualis/pesti_ugyved/julius-augusztus-2013/mit-hoz-a-jovo-a-bizalmi-vagyonkezeles-lehetosegei/
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

A bizalmi vagyonkezelési szerződés nem szűnik meg:

- ha a vagyonrendelő a vagyonkezelő jogutódjává válik
- a vagyonrendelő, a vagyonkezelő vagy a kedvezményezett halálával vagy megszűnésével.¹⁶⁴

Azért nem szűnik meg akkor, ha a vagyonrendelő a vagyonkezelő jogutódjává válik, mivel a vagyonrendelő és a vagyonkezelő személye megegyezhet.¹⁶⁵

A vagyonrendelő, a vagyonkezelő vagy a kedvezményezett halála esetén is folytatódik a jogviszony, kivéve, ha a vagyonrendelő volt az egyetlen kedvezményezett, mert ilyenkor a halála pillanatában megszűnik a jogviszony.¹⁶⁶

4.2.8. A megbízás szabályainak alkalmazása

Az új Ptk. kimondja, hogy azon kérdések tekintetében, amelyeket a Ptk. nem szabályoz ezen fejezetben (XLIII. Fejezet: A bizalmi vagyonkezelési szerződés), a megbízási szerződés szabályait kell alkalmazni.¹⁶⁷

4.3. A bizalmi vagyonkezelést szabályozó más jogszabályok

4.3.1. A 2014. évi XV. törvény a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól

Ezt a törvényt hatályba lépése óta már módosították, bizonyos rendelkezéseit hatályon kívül helyezték. Úgy gondolom, hogy ez a törvény a jövőben is sokat fog változni. A törvénynek csak a főbb jellemzőit ismertetem, valamint egy már hatályon kívül helyezett szakaszáról fogok szólni, ami elég problematikus volt.

A törvény a bizalmi vagyonkezelő vállalkozások működésének szervezeti, személyi és tárgyi feltételeit határozza meg.¹⁶⁸ A szervezeti feltételek között szerepel többek között, hogy a vállalkozásnak bizalmi vagyonkezelési tevékenységet rendszeresen vagy üzletszerűen kell folytatnia és engedéllyel, valamint átlátható szervezettel kell, hogy rendelkezzen.¹⁶⁹ Főtevékenységként csak bizalmi vagyonkezelési tevékenységet végezhet.¹⁷⁰ A személyi feltételek között külön felsorolja, hogy ki lehet a vállalkozás vezető állású személye, illetve ki állhat munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban a vállalkozással.¹⁷¹ A tárgyi feltételek között többek között előírja, hogy köteles honlapot fenntartani és azon különböző adatokat közzétenni.¹⁷² A törvény meghatározza az engedéllyel

¹⁶⁴ 2013. évi V. törvény 6:326.§ (4) - (5) bek.

¹⁶⁵ Ptk. kommentár, 2013. 166. o.

¹⁶⁶ Uo. 166. o.

¹⁶⁷ 2013. évi V. törvény 6:330.§

¹⁶⁸ 2014. évi XV. törvény 3. - 8.§§,

¹⁶⁹ 2014. évi XV. törvény 3.§ (1) bek.

¹⁷⁰ 2014. évi XV. törvény 3.§ (2) bek.

¹⁷¹ 2014. évi XV. törvény 4. §

¹⁷² 2014. évi XV. törvény 6. §

kapcsolatos, valamint a nyilvántartási eljárással kapcsolatos szabályokat is.¹⁷³ A nem üzletszerűen eljáró bizalmi vagyonkezelővel létrejött bizalmi jogviszonyok bejelentését, nyilvántartását és az azzal kapcsolatos díjakat is meghatározza a törvény.¹⁷⁴ A következő fejezetben az engedélyezési feltételek rendszeres ellenőrzésének szabályait részletezi.¹⁷⁵ Az utolsó előtti fejezet a bizalmi vagyonkezelési tevékenység részletszabályait tisztázza, az utolsó fejezet pedig a jogutód nélküli megszűnéssel foglalkozik.¹⁷⁶

Mint már említettem, ennek a törvénynek volt egy nagyon problematikus szakasza, az 53.§, amelyet már hatályon kívül helyeztek. Erre a szakaszra az általam tanulmányozott források egyike hívta fel a figyelmemet.¹⁷⁷ A törvény régi 53.§-nak (2) bekezdése így szólt: „Az adós mint vagyonrendelő ellen indult végrehajtási eljárásban a követelés fedezetéül - a (4) bekezdésben foglaltak szerint - az a vagyon vagy vagyonhányad is szolgál, amely a vagyonrendelőt, vagy a kiadásra irányuló jog jogosultját a vagyonrendelő bizalmi vagyonkezelési jogviszonya megszűnése esetére megilleti. A végrehajtást kérő a (4) bekezdés szerint mondhatja fel a bizalmi vagyonkezelést, és ennek eredményeként a vagyonrendelőnek, vagy jogutódjának kiadandó vagyonhányadból hajtható be a követelés.”¹⁷⁸

Ez a rendelkezés szinte ellehetetleníti a bizalmi vagyonkezelés egyik legfontosabb célját: a vagyonvédelmet.¹⁷⁹ Tehát gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy végrehajtás esetén a hitelezők hozzáférnek a vagyonrendelő vagyonához.¹⁸⁰

Itt megint előjön a „teknős és a nyúl dilemmája”: ezen rendelkezéssel a jogalkotó a teknős páncélját kívánta erősíteni, de ezáltal teljesen lekorlátozta, így elvesztette a jogintézmény a legfőbb célját, a benne rejlő lehetőségeket és így a képzeletbeli futóversenyt is elvesztette.

Álláspontom szerint jó, hogy ezt a rendelkezést végül hatályon kívül helyezték, a bizalmi vagyonkezeléssel való visszaélést úgysem lehet teljes mértékben kiküszöbölni.

4.3.2. 87/2014. (III.20.) Korm. rendelet a bizalmi vagyonkezelő vállalkozások pénzügyi biztosítékainak egyes szabályairól

A kormányrendelet meghatározza, hogy a bizalmi vagyonkezelő vállalkozásnak milyen pénzügyi biztosítékot kell fenntartania (ilyen például a felelősségbiztosítás vagy hitelintézetnél vezetett letéti számla).¹⁸¹ A kezelt vagyonok összértéke legalább 20%-ának megfelelő pénzügyi biztosítékot köteles fenntartani, de a pénzügyi biztosítéknak legalább 70

¹⁷³ 2014. évi XV. törvény 9.§-18.§

¹⁷⁴ 2014. évi XV. törvény 19. - 30.§§

¹⁷⁵ 2014. évi XV. törvény 31. - 34.§§

¹⁷⁶ 2014. évi XV. törvény 36.§-46.§

¹⁷⁷ <http://drtoth.eu/2014/04/res-a-pajzson-vegrehajtas-es-bizalmi-vagyonkezeles/> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15. 22:09

¹⁷⁸ 2014. évi XV. törvény 53.§ (2) bek. Magyar Közlöny 2014. évi 26. szám

¹⁷⁹ <http://drtoth.eu/2014/04/res-a-pajzson-vegrehajtas-es-bizalmi-vagyonkezeles/> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15. 22:09

¹⁸⁰ Uo.

¹⁸¹ 87/2014.(III.20.) Korm. rendelet 1.§ (1) bek.

millió forintnak, legfeljebb 1 milliárd 500 millió forintnak kell lennie.¹⁸² Ez a biztosíték a vállalkozás bizalmi vagyongazdálkodási tevékenysége körében okozott károk, sérelemdíjak megtérítésére szolgál.¹⁸³ A kormányrendelet azt is szabályozza, hogy mely esetekben lehet csökkenteni a pénzügyi biztosíték összegét.¹⁸⁴ A pénzügyi biztosítékot létrehozó szerződés tárgyi hatálya kapcsán a kormányrendeletből egyértelműen kiderül, hogy miket kell ezen szerződésnek tartalmaznia.¹⁸⁵ A kormányrendelet rendelkezik a szerződés időbeli hatályáról is.¹⁸⁶

4.4. A bizalmi vagyongazdálkodás alkalmazása a gyakorlatban

Illés István két főcsoportot különböztet meg: az „aktív vagyongazdálkodást”, amely a vagyongyarapítási, befektetési célú vagyongazdálkodást jelenti, valamint a „passzív vagyongazdálkodást”, amely alatt a vagyongazdálkodási, egységképzési vagyongazdálkodást kell érteni.¹⁸⁷ Az aktív vagyongazdálkodás lényege a hasznok maximalizálása, például akkor, amikor valaki örököl egy céget, de nem tudja irányítani, megbíz egy szakembert, aki több hasznot tud hozni a cégnek.¹⁸⁸ A passzív vagyongazdálkodásnál a vagyongazdálkodási biztonságba helyezése a cél, például akkor, amikor egy gazdasági társaság tisztségviselője biztonságba akarja helyezni vagyona egy részét az örököseinek.¹⁸⁹ A passzív vagyongazdálkodás a letét intézményéhez kapcsolódik, de amíg a letét egy statikus viszony, addig a bizalmi vagyongazdálkodás egy dinamikus viszonyt jelent.¹⁹⁰

Biztosítéki célú vagyongazdálkodás esetében van egy alapkövetelés, amelynek a biztosítására szolgál a vagyongazdálkodás, ez inkább a szerződést biztosító mellékkötelek sorába illik.¹⁹¹ Álláspontom szerint ez lényegében a francia fiducie-sûretének felel meg.

A gazdasági társaságok ki nem egyenlített tartozásaiért az új Ptk. kiterjeszti a cégvezetők anyagi jogi felelősségét, ami szintén elősegítheti a bizalmi vagyongazdálkodási szerződések gyarapodását.¹⁹²

Sokkal rugalmasabb ez a jogintézmény, mint az öröklési jog, sokkal inkább meg lehet határozni vele a vagyongazdálkodási sorsát, mint egy végrendelettel, meg lehet akadályozni, hogy az örökösök elherdálják a vagyont rövid időn belül.¹⁹³

¹⁸² 87/2014.(III.20.) Korm. rendelet 2.§ (1) bek.

¹⁸³ 2014. évi XV. törvény 7.§ (1) bek.

¹⁸⁴ 87/2014.(III.20.) Korm. rendelet 2.§ (3) bek.

¹⁸⁵ 87/2014.(III.20.) Korm. rendelet 3.§ (2) bek.

¹⁸⁶ 87/2014.(III.20.) Korm. rendelet 5.§

¹⁸⁷ Illés István: Mire jó a bizalmi vagyongazdálkodás? In: Jogtudományi Közlöny LXVI. évfolyam 2011. november 552 - 553.o.

¹⁸⁸ Illés István: Mire jó a bizalmi vagyongazdálkodás? In: Jogtudományi Közlöny LXVI. évfolyam 2011. november 553. o.

¹⁸⁹ Uo. 553. o.

¹⁹⁰ Uo. 553. o.

¹⁹¹ Uo. 554. o.

¹⁹² <http://www.jogiforum.hu/hirek/31369> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

4.5. Adózási kérdések

Ahhoz azonban, hogy sikeresen lehessen alkalmazni a bizalmi vagyonkezelést, nagyon fontos, hogy milyen adó-és illetékszabályok vonatkoznak rá, ettől függ ezen jogintézmény versenyképessége.¹⁹⁴ Ezen kívül a gazdasági és jogi környezet is meghatározó szereppel rendelkezik.¹⁹⁵

A bizalmi vagyonkezeléssel kapcsolatos adózási jogi szabályozásnak alapvetően kettős célja volt:

- a bizalmi vagyonkezelési szerződés ne hozza hátrányos helyzetbe a vagyonrendelőt, tehát ne kelljen több adót fizetnie, mint abban az esetben, ha közvetlenül a kedvezményezettnek adná át a vagyont
- ne az adókedvezmények miatt vegyék igénybe, ne adóoptimalizálás céljából válasszák ezt a jogintézményt a szerződő felek.¹⁹⁶

Az adósemlegesség koncepciója alapján a cél az lenne, hogy az emberek ne az adóelőnyök miatt vegyék igénybe a bizalmi vagyonkezelést, hanem az általa biztosított jogi hasznok miatt (rugalmasság, örökléstervezés, stb.)¹⁹⁷ Ennek fényében el lehet kerülni az állam adóbevételeinek csökkenését, sőt akár a külföldi tőke Magyarországra való vonzása is elképzelhető az állam adóbevételeinek növekedésével.¹⁹⁸

Bár az adójogban eddig se volt ismeretlen egy vagyontárgy jogi és gazdasági tulajdonosának elkülönülése (pl. pénzügyi lízing), de a bizalmi vagyonkezelés esetében az adónemet érintően sok adóztatási pont jelenik meg, amelyeket elég nehéz összeegyeztetni a magyar adójogi szabályokkal.¹⁹⁹

Érdeemes még pár szót szólni Liechtensteinről, a bizalmi vagyonkezelések fellegváráról. Az itteni vagyonkezelő cégek és alapítványok azért népszerűek, mert kedvező adó alá esnek: a vagyonkezelőnek az általa kezelt külföldi vagyon haszna után nem kell jövedelem - vagy nyereségadót fizetnie.²⁰⁰ Liechtenstein vonzerejét növelte régen, hogy névtelen bankszámlákat lehetett vezetni, így számos európai ide menekítette a vagyonát.²⁰¹ 2008-ban azonban a német titkosszolgálat birtokába került egy DVD, amelyen eltitkolt jövedelmekre

¹⁹³ http://www.piacessprofit.hu/kkv_cegblog/penz/van-a-vegrdendeletnel-is-biztosabb-megoldas/
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

¹⁹⁴ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31369> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

¹⁹⁵ Uo.

¹⁹⁶ http://adozona.hu/altalanos/Bizalmi_vagyonkezeles_kinek_kell_illeteket__DWS18H
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

¹⁹⁷ <http://arsboni.hu/adoelkerules.html> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

¹⁹⁸ Uo.

¹⁹⁹ <http://www.intertaxpro.hu/hirek/egyeb/item/40-bizalmi-vagyonkezeles> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁰⁰ <http://www.sokkaljobb.hu/content/%C3%ADgy-lehet-magyarorsz%C3%A1gb%C3%B3l-ad%C3%B3paradicsom>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁰¹ Uo.

utaló adatok voltak, így végül nemzetközi nyomásra a hercegség kénytelen volt átláthatóbbá tenni a bankrendszerét.²⁰²

Tehát láthatjuk, hogy adójogi szempontból a bizalmi vagyonkezelés szabályozása korán sem könnyű feladat, mondhatni ezeken a szabályokon áll vagy bukik a jogintézmény sikeressége. Megfelelő háttérszabályokkal lehetőséget nyújt, hogy külföldi tőke áramoljon be az országba, viszont ha nem megfelelően szabályozzák, akkor abból komoly problémák származhatnak.

4.6. Visszaélés a bizalmi vagyonkezeléssel

A bizalmi vagyonkezelés egy teljesen új jogintézmény hazánkban. Egy új jogintézmény bevezetése mindig nehéz feladatot jelent a jogalkotó számára, mivel nincs tapasztalat, amely alapján meg lehetne ítélni a jogintézmény gyengeségeit, hatékonyságát.²⁰³ Mivel a jogalkotókat is informális hírek, félelmek befolyásolják, ezért megvan annak a kockázata, hogy a szabályozás nem a legmegfelelőbb módon történik, vagy esetleg túl liberális lesz, és ahelyett, hogy a jogintézmény betöltené eredeti funkcióját, a visszájára fordul, és visszaélésre lesz alkalmas.²⁰⁴

Az egyik probléma a bizalmi vagyonkezeléssel az, hogy a vagyonkezelő tulajdonosi pozíciója elrejtí a tényleges tulajdonos személyét, így gyakorlatilag ellenőrizhetetlenné válik ez a jogviszony.²⁰⁵ Harmadik személyek számára szinte átláthatatlanná válik, ugyanis a felvilágosításhoz és tájékoztatáshoz fűződő jogok csak a vagyonrendelőt és a kedvezményezettet illetik meg.²⁰⁶ Viszont feltétlenül meg kell jegyezni, hogy a vagyonkezelőnek fel kell fedni vagyonkezelői minőségét, mivel ha ezt nem teszi meg, akkor a saját vagyonával is felel.²⁰⁷ Nagyon fontos az is, hogy „a kedvezményezett személyét ne ismerhesse meg bárki, hanem csak az arra jogosultak, azaz elsősorban a hatóságok.”²⁰⁸

A másik probléma, ami felmerül, az a fedezetelvonás kérdése. Előfordulhat, hogy valaki ezzel a szerződéssel akarja megakadályozni, hogy a hitelezői hozzáférjenek a vagyonhoz, ekkor a bírósághoz kell fordulni és arra kell hivatkozni, hogy a szerződés a fedezet elvonását

²⁰² <http://www.sokkaljobb.hu/content/%C3%ADgy-lehet-magyarorsz%C3%A1gb%C3%B3l-ad%C3%B3paradicsom>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁰³ <http://www.vg.hu/velemenypublicisztika/a-bizalmi-vagyonkezeles-kockazatai-415286>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁰⁴ <http://www.vg.hu/velemenypublicisztika/a-bizalmi-vagyonkezeles-kockazatai-415286>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁰⁵ Uo.

²⁰⁶ Uo.

²⁰⁷ Uo.

²⁰⁸ Uo.

szolgálja, így az érvénytelen.²⁰⁹ „Ha a bíróság kimondja az érvénytelenséget, akkor a vagyon visszaszáll az eredeti tulajdonosra, a hitelezők pedig küldhetik a végrehajtót.”²¹⁰

4.7. Az angol trust és a magyar bizalmi vagyonkezelés összehasonlítása

Az angol trust és a magyar bizalmi vagyonkezelés nagyon sok mindenben hasonlít egymásra, azonban mégis más a kettő. Az angolszász jogban a trust nem sorolható a szerződések közé,²¹¹ ezzel szemben a magyar

Ptk. önálló nevesített szerződésként szabályozza.²¹² Az angolszász jogban érvényesül a kettős tulajdonjogi koncepció (legal title - equitable title),²¹³ ezzel szemben a magyar jogban a vagyonkezelő a tulajdonos.²¹⁴ További fontos különbség, hogy az angol trust csak ingatlan és végrendelet esetében követeli meg az írásba foglalást,²¹⁵ a magyar jog azonban minden esetben kötelezővé teszi.²¹⁶ Az angolszász jogban a trust időtartamát egy speciális szabályként a Rule Against Perpetuities szabályozza (ez alól persze van kivétel, nevezetesen a charitable trust),²¹⁷ a magyar jogban a Ptk. egyszerűen ötven évben határozza meg a maximális időtartamot.²¹⁸ Ami a díjazást illeti, az angolszász jog abból indul ki, hogy vagyonkezelő ingyenesen vállalja el vagyonkezelői tisztségét, de lehetőség van arra is, hogy díjazásban részesüljön,²¹⁹ a magyar jogban azonban pont a fordítottja érvényesül, a Ptk. a visszerthes szerződésből indul ki, de lehetőség van ingyenes szerződésre is.²²⁰ Az angol trust több évszázados hagyományokkal rendelkezik, ez idő alatt rengeteg fajtája alakult ki, ezzel szemben Magyarországon csak 2014-ben került bevezetésre.

A magyar jogban nem került bevezetésre a constructive trust és a charitable trust, de ezeket helyettesítik a mi jogrendszerünkben a jogalap nélküli gazdagodás és az alapítvány, illetve a közérdekű felajánlás intézményei.²²¹

A discretionary trust-hoz hasonló rendelkezés létezik a magyar jogban, ugyanis lehetőség van arra, hogy a vagyonkezelő határozza meg a kedvezményezettek körét és azok részesedését.²²²

²⁰⁹ <http://www.sokkaljobb.hu/content/%C3%ADgy-lehet-magyarorsz%C3%A1gb%C3%B3l-ad%C3%B3paradicsom>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²¹⁰ Uo.

²¹¹ SÁNDOR, 2014. 125. o.

²¹² 2013. évi V. törvény 6:310.§ (1) bek.

²¹³ REUTLINGER, 1998. 151. o.

²¹⁴ 2013. évi V. törvény 6:318.§ (1) bek. .

²¹⁵ SÁNDOR, 2014. 128. o.

²¹⁶ 2013. évi V. törvény 6:310.§ (2) bek.

SÁNDOR, 2014. 408. o.

²¹⁷ Csizmazia Norbert – Sándor István: A bizalmi (fiduciárius) vagyonkezelés modelljei és a Ptk. reformja In: Polgári Jogi Kodifikáció, IV. évfolyam 4. szám 16. o.

SÁNDOR, 2014. 408. o.

²¹⁸ 2013. évi V. törvény 6:326.§ (3) bek.

SÁNDOR, 2014. 408. o.

²¹⁹ Uo. 141 - 142. o.

²²⁰ 2013. évi V. törvény 6:310.§ (1) bek., 6:321.§ (2) bek..

²²¹ SÁNDOR, 2014. 408. o.

4.8. A francia fiducie és a magyar bizalmi vagyonkezelés összehasonlítása

A francia fiducie és a magyar bizalmi vagyonkezelés között is sok hasonlóságot találhatunk. Mindkettőnek a Ptk.-ba való bevezetése meglehetősen nehezen indult, sok vita előzte meg, és a bevezetésük után is számos bizonytalanság, kétség övezte őket. A két szerződés alapjai azonosak, de mégis találhatók különbségek a kettő között.

Sándor István szerint a francia jogban nem kell átruházni a tulajdonjogot a vagyonkezelőre,²²³ a magyar jogban viszont ez létfontosságú, különben nem beszélhetünk bizalmi vagyonkezelésről.²²⁴

Bár mind a két jogrendszer megköveteli az írásba foglalást, a kettő picit eltér egymástól. Franciaországban főszabályként elegendő a magánokirati forma, de ha a szerződés tárgya ingatlan vagy ingatlanra vonatkozó jog, akkor minősített okirati formát ír elő a törvény, továbbá ebben az esetben nyilvánosságra kell hozni a szerződést a „conservation hypothèques”-nél.²²⁵ Ha a fiducie tárgya házastársi közös vagyon vagy közös tulajdon része, akkor közjegyzői okirat szükséges a szerződés érvényességéhez.²²⁶

Franciaországban létrehoztak egy állami szervet (registre national des fiducies), amelynek nyilvántartásba kell vennie a fiducie-eket, erre a szerződés bejelentésétől számított 1 hónapos határidő áll rendelkezésre.²²⁷ Magyarországon tudtommal nem hoztak még létre ilyen szervet. A vagyonkezelő személyét illetően nincsenek olyan szigorú megszorítások a magyar Ptk.-ban, mint a franciáknál.²²⁸

A franciáknál a szerződés maximális időtartama 99 év (ezt a szerződés érvényességéhez szükséges rendelkezéseknél szabályozza a Code Civil),²²⁹ nálunk pedig 50 év (ezt a megszűnési módoknál szabályozza a magyar Ptk.).²³⁰

A megszűnési módoknál nagyon sok eltérést láthatunk, számomra a legszembetűnőbb különbség az, hogy a Code Civil szerint a fiducie megszűnik a vagyonrendelő halálával (amennyiben az természetes személy),²³¹ a magyar Ptk. viszont hangsúlyozza, hogy nem szűnik meg a szerződés a vagyonrendelő halálával.²³²

²²² 2013. évi V. törvény 6:311.§ (3) bek.

²²³ SÁNDOR, 2014. 275. o.

Azonban itt feltétlen meg kell említeni, hogy Vékás Lajos ezzel eltérő állásponton van: szerinte a fiducie tulajdonátruházással jár, ezt a fiducie Code Civilben meghatározott fogalmára alapozza. Lásd: VÉKÁS, 2010. 4. o.

²²⁴ <http://www.penta.hu/blog/bizalmivagyonkezeles> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²²⁵ VÉKÁS, 2010. 5 o.

²²⁶ Uo. 5. o.

Code Civil, 2012

²²⁷ SÁNDOR, 2014. 275. o.

²²⁸ Code Civil, 2015

²²⁹ Code Civil, 2018 2°

²³⁰ 2013. évi V. törvény 6:326.§ (3) bek.

²³¹ Code Civil, 2029

²³² 2013. évi V. törvény 6:326.§ (5) bek.

A fogalmuk is eltér valamennyire, a francia Ptk. javakról, jogokról, biztosítékokról rendelkezik, valamint kiemeli, hogy ezek lehetnek létezőek vagy jövőbeliek,²³³ ezzel szemben a magyar Ptk. dolgokról, jogokról és követelésekről rendelkezik, és nem említi, hogy ezek jövőbeliek is lehetnének.²³⁴ A magyar Ptk. szerint a vagyonkezelő saját nevében kezeli a kezelt vagyont,²³⁵ a francia Code Civil azonban nem írja elő ezt.²³⁶

A magyar Ptk. előírja, hogy a vagyonkezelő kizárólagos kedvezményezetté nevezése semmis,²³⁷ ezzel szemben a Code Civil szerint a vagyonrendelő vagy vagyonkezelő lehet a kedvezményezett vagy a kedvezményezettek egyike is egyben.²³⁸ Ez az alanyi összefonódás elsősorban biztosítéki célú vagyonkezelés eseteiben fordul elő.²³⁹

A Code Civil nem engedi meg azt, hogy a vagyonkezelésbe adó kizárólag a saját vagyont adja önmagának bizalmi vagyonkezelésbe, ezzel a vagyonrendelő és vagyonkezelő konfúziója valósulna meg.²⁴⁰ A magyar Ptk. megengedi, hogy megegyezzen a vagyonrendelő és a vagyonkezelő személye, csak ilyenkor közokirati formát követel meg.²⁴¹

A francia Code Civil nem rendelkezik arról, hogy a kezelt vagyon gyümölcsei, szurrogátumai a kezelt vagyonhoz tartoznak-e, szemben a common law-val és a magyar joggal.²⁴² A magyar Ptk. ezzel szemben pontosan meghatározza, hogy mi tartozik a kezelt vagyonba.²⁴³

Összegzés

A szakirodalmak tanulmányozása során arra a következtetésre jutottam, hogy az angol és a francia szabályok közül egy-kettőt át lehetne ültetni a magyar jogrendszerbe is. Az angol szabályok közül érdemes lenne megpróbálkozni a cy pres szabállyal, amely ugyan az angol joggyakorlatban néha érdekes eseteket idézett elő, ennek ellenére hasznosnak vélem. Így például halál esetére létrehozott bizalmi vagyonkezelés esetén, ha a vagyonrendelő eredeti célja nem valósítható meg valamilyen oknál fogva, akkor érdemes keresni egy akaratához közelálló megoldást. Persze ezt csak kivételes esetekben lenne célszerű alkalmazni. Ugyancsak megfontolandó a Saunders v. Vautier szabályának az átültetése, mivel ha a nagykorú, cselekvőképés kedvezményezettek azt szeretnék, akkor miért ne lehetne

²³³ Code Civil, 2011

²³⁴ 2013. évi V. törvény 6:310.§ (1) bek.

²³⁵ 2013. évi V. törvény 6:310.§ (1) bek.

²³⁶ Code Civil, 2011

²³⁷ 2013. évi V. törvény 6:311.§ (4) bek.

²³⁸ Code Civil, 2016

²³⁹ VÉKÁS, 2010. 5. o.

²⁴⁰ VÉKÁS, 2010. 5. o.

²⁴¹ 2013. évi V. törvény 6:329.§ (1) bek.

²⁴² VÉKÁS, 2010. 6. o.

²⁴³ 2013. évi V. törvény 6:312.§ (3) bek.

megszüntetni a bizalmi vagyonkezelést? Ez a szerződés a kedvezményezettek érdekében jön létre, az ő javukat szolgálja, ezért ha ők nem akarják, akkor miért tartjuk fenn?

A francia szabályozásban jó modellnek tűnik azon szabály, mely szerint a bizalmi vagyonkezelési szerződést csak kifejezett akaratnyilvánítással lehet létrehozni. (Bár az új Ptk. szabályozásból arra következtetnek, hogy a jogalkotó célja a kifejezett trustokra irányult elsősorban, mégis belefoglalnám ezt az új Ptk.-ba.) Álláspontom szerint a vélelmezett bizalmi vagyonkezelések megjelenése nem lenne jó, rengeteg jogvitát eredményezne. Ezenkívül a Code Civil-ben felsorolt megszűnési okok egzaktan jelennek meg. Ugyancsak megfontolandó azon francia modell, mely külön állami szervet hoz létre a bizalmi vagyonkezelések nyilvántartására, ez nagyban elősegítené az átláthatóságot.

Bár az olaszok megoldása tekinthető talán a legmegfelelőbbnek, az egyik leglátványosabb és legzseniálisabb megoldás, ami létezik ezen a téren, ennek ellenére mégsem követendő alkalmazása. Egyes szerzők ezen megoldás mellett érvelnek, álláspontom szerint semmivel sem lenne kevesebb probléma ezzel a megoldással, mint azzal, hogy önálló szerződéstípusként az új Ptk.-ban szabályozásra került. Rengeteg problémát, kétséget vetne fel és valószínűleg ezen megoldás még jobban megosztaná az elméleti és gyakorlati szakembereket

A dolgozatomban arra törekedtem, hogy bemutassam az angol, a francia és az olasz trust (bizalmi vagyonkezelés) legfontosabb szabályait és rávilágítsak arra, hogy bár az alapkoncepció nagyon hasonló, mégis eltérő jogintézményekről van szó. Minden nemzetnek megvan a maga trust-ja, a maga jellegzetességeivel.

A magyar joggyakorlatban számos kérdés merül fel a bizalmi vagyonkezeléssel kapcsolatban, az ezekre vonatkozó válaszadást segíthetik a más államok megoldási modelljeinek megismerése.

A bizalmi vagyonkezelés egy kétarcú jogintézmény: számos lehetőséget rejt magában, ugyanakkor visszaélésekre is lehetőséget ad. Egyesek szerint ez egy tipikusan angol jogintézmény, nem célszerű beépíteni a magyar jogrendszerbe. „Vannak, akik nem értenek egyet a bizalmi vagyonkezelés bevezetésével. Petrik Ferenc szerint „a bizalmi vagyonkezelés sem elégít ki valamilyen valóságos igényt. (Ahol erre igény lenne az állami és önkormányzati tulajdon esetén, arra ez a szerződési forma nem alkalmazható.) A common law országokban a trust intézményének történelmi és jogrendszeri indokai vannak, de nem a mi tulajdoni berendezkedésünkre szabott. Hasonló forma – a trusttól eltérő tartalommal – más országban is felfedezhető, mindenütt sajátos közigazgatási, pénzügyi körülmények által indokoltan. (Ha valakinek megtetszik az angolszász jogban egy bevált jogintézmény, s azt a magyar jogba

átülteti, gyakran ahhoz a keresztény hívőhöz hasonlít, aki a templomi harangszókor imaszőnyegen érinti homlokát a földhöz.) A bizalmi vagyonkezelés helyett indokolt lett volna a vagyonkezelés dologi jogi szabályait megállapítani” – idézte Verebics Petriket.²⁴⁴

Mások szerint viszont kifejezetten előnyös ezen jogintézmény bevezetése:

Illés István véleménye a következő: „A trusthoz hasonló jogintézmények bevezetése a magyar jogrendszerbe segíthet hazánkba vonzani és itt tartani a külföldi befektetőket.”²⁴⁵

„Sándor István véleménye, miszerint az új jogintézményünk az angolszász típusú trust jogintézményével rokon, és pozitív helyet fog betölteni a hazai gazdaságban.”²⁴⁶

„Más ügyvédek is azt az álláspontot vallják, miszerint az új intézmény rugalmas szabályozása olyan széles gyakorlati alkalmazásokat rejt magában, mely az öröklési jog, a gondnok által kezelt vagyon, a házassági vagyoni jog, az üzleti vagyonkezelés, a nyugdíj-előtakarékosság és az üzleti élet egyéb területein is a jelenleg létező szabályokhoz képest rugalmasabb, az ügyfelek érdekeit maximálisan figyelembe vevő megoldások és struktúrák kialakítását teszi lehetővé. (Papp Erika és Turzó Tamara, CMS Cameron McKenna LLP)”²⁴⁷

A bizalmi vagyonkezeléssel kapcsolatban több konferenciát is rendeztek, ezek közül az egyik legismertebb STEP (Society of Trust and Estate Practitioners) magyarországi egyesülete által megrendezett konferencia, ahol számos előadás hangzott el a bizalmi vagyonkezelésről.²⁴⁸

Témaválasztásomat az indokolta, hogy többféle információt olvastam a bizalmi vagyonkezelésről, annak visszaélésre való alkalmasságáról és felkeltette az érdeklődésemet, hogy vajon mennyire megalapozottak az ezen szerződéssel kapcsolatos félelmek.

Sajnos minél jobban beleástam magam, annál bizonytalanabbnak találtam mindent, maguk a szakirodalmak is sokszor eltérnek egymástól. Álláspontom szerint kockázat nélkül nem lehet sikereket elérni, ahhoz hogy fejlődjön a jogrendszer, bizonyos reformok szükségesek. Úgy gondolom, hogy a bizalmi vagyonkezelés valós gazdasági igényt elégít ki és jelentős tőke áramolhat majd be az országba ennek köszönhetően. Azonban hosszú és rögös út áll még a bizalmi vagyonkezelés előtt, kezdetben bizonyára nehézséget okoz még alkalmazása, bízva azonban a jogalkalmazók bölcsességében remélhetőleg ezen szerződéstípus is honos lesz a magyar környezetben.

²⁴⁴ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/idegen-test-a-jogrendszerben-a-bizalmi-vagyonkezeles-1-resz>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁴⁵ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/idegen-test-a-jogrendszerben-a-bizalmi-vagyonkezeles-1-resz>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁴⁶ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/idegen-test-a-jogrendszerben-a-bizalmi-vagyonkezeles-1-resz>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁴⁷ <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/idegen-test-a-jogrendszerben-a-bizalmi-vagyonkezeles-1-resz>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

²⁴⁸ <http://www.jogiforum.hu/hirek/31712> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

Felhasznált irodalom

- SÁNDOR István: *A bizalmi vagyonkezelés és a trust* HVG-ORAC Lap- és könyvkiadó Kft., Budapest, 2014.
- Csizmazia Norbert – Sándor István: A bizalmi (fiduciárius) vagyonkezelés modelljei és a Ptk. reformja In: Polgári Jogi Kodifikáció, IV. évfolyam 4. szám
- <http://www.sokkaljobb.hu/content/%C3%ADgy-lehet-magyarorsz%C3%A1gb%C3%B3l-ad%C3%B3paradicsom>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
- Mark REUTLINGER: *Wills, Trusts, and Estates Essential Terms and Concepts Second Edition*, Aspen Law&Business, formerly published by Little, Brown and Company, 1998. 151. o.
- Lionel SMITH: *Re-imaging trust, Trusts in Civil law*. Cambridge University Press, New York, 2012 In: Lionel Smith: The re-imagined trust
In: François Barrière, 6. fejezet
In: Michele Graziadei
- <https://www.estateplanning.com/Duties-and-Responsibilities-of-a-Trustee/>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- <http://www.brightadviser.co.uk/downloads/PC1579A.Our-guide-to-being-a-trustee.pdf>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- <https://www.gov.uk/trusts-taxes/overview>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- <http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Rule+against+Perpetuities>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/cy+pres>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- http://www.findlaw.co.uk/law/estate_planning/trusts/500130.html Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- <http://www.duhaime.org/LegalDictionary/S/SaundersvVautierRulein.aspx>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 12.
- <http://www.estatesortrusts.co.uk/differences-between-implied-and-express-trusts.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- <http://www.inbrief.co.uk/estate-law/resulting-trusts.htm>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.

- <http://www.inheritancesolutions.co.uk/trusts/what-are-the-different-types-of-trust.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- <http://www.hmrc.gov.uk/trusts/types/discretionary-accum.htm>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 10.
- <http://cnriut09.univ-lille1.fr/articles/Articles/Fulltext/75a.pdf>,
Letöltés időpontja: 2014. 08.11.
- Michel Grimaldi: L'introduction de la fiducie en droit français In: Revue de Droit HENRI CAPITANT N° 2 30 Juin 2011
- VÉKÁS Lajos: Bizalmi vagyonkezelés a francia magánjogban. Gazdaság és Jog 2010/9-10.
- Laurent Bibaut : La fiducie face au trust In: Le petit juriste Le 22 juin 2011 dans Droit international privé
- <http://www.diritto-civile.it/Le-Obbligazioni/Il-trust-interno-e-internazionale.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 12.
- <http://elibrary.fondazionenotariato.it/articolo.asp?art=05/0501&mn=3>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 12.
- <http://www.giuristiediritto.it/commerciale/137-articoli-e-commenti-/558-il-trust-di-diritto-interno.html>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 12.
- <http://www.jogiforum.hu/blog/jogi-szaknyelv/116> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
<http://www.jogiforum.hu/hirek/31369> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
<http://www.jogiforum.hu/hirek/31712> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
- Illés István: Mire jó a bizalmi vagyonkezelés? In: Jogtudományi Közlöny LXVI. évfolyam 2011. november
- *Ptk. Kommentár*: WELLMANN György (szerk.): *Polgári jog Kötelmi jog Harmadik, Negyedik, Ötödik és Hatodik Rész.* a bizalmi vagyonkezelést írta: KISS Mária - HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013
- <http://www.penta.hu/blog/bizalmivagyonkezeles>
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
- http://www.bpugyvedikamara.hu/zart/aktualis/pesti_ugyved/julius-augusztus-2013/mit-hoz-a-jovo-a-bizalmi-vagyonkezeles-lehetosegei/
Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

- <http://drtoth.eu/2014/04/res-a-pajzson-vegrehajt-as-bizalmi-vagyonkezeles/> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
- http://adozona.hu/altalanos/Bizalmi_vagyonkezeles_kinek_kell_illeteket__DWS18H Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
- <http://arsboni.hu/adoelkerules.html> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15. 21:56
- <http://www.intertaxpro.hu/hirek/egyeb/item/40-bizalmi-vagyonkezeles> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
- <http://www.vg.hu/velemeney/publicisztika/a-bizalmi-vagyonkezeles-kockazatai-415286> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.
- <http://www.ugyvedvilag.hu/rovatok/szakma/idegen-test-a-jogrendszerben-a-bizalmi-vagyonkezeles-1-resz> Letöltés időpontja: 2014. 08. 15.

Felhasznált eseti döntések

- Williams (Respondent) v Central Bank of Nigeria (Appellant) (2014) UKSC 10
On appeal from the Court of Appeal 2013 QB 499
- Prest (Appellant) v Petrodel Resources Limited & Others (Respondents) (2013) UKSC 34
- Shergill and Others (Appellants) v Khaira and others (Respondents) (2014) UKSC 33

Jogszabályjegyzék

- Code Civil
- 1985. évi Hágai Egyezmény (30. Convention on the law applicable to trusts and their recognition)
- Il Codice Civile Italiano R.D. 16 marzo 1942, n. 262 Approvazione del testo del Codice Civile
- 2009. évi CXX. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 2014. évi XV. törvény a bizalmi vagyonkezelőkről és tevékenységük szabályairól

- 87/2014.(III. 20.) Korm. rendelet a bizalmi vagyongazdálkodók vállalkozások pénzügyi biztosítékainak egyes szabályairól
- T/13218. számú törvényjavaslat a bizalmi vagyongazdálkodókról és tevékenységük szabályairól
- 1990. évi XCIII. törvény az illetékekről